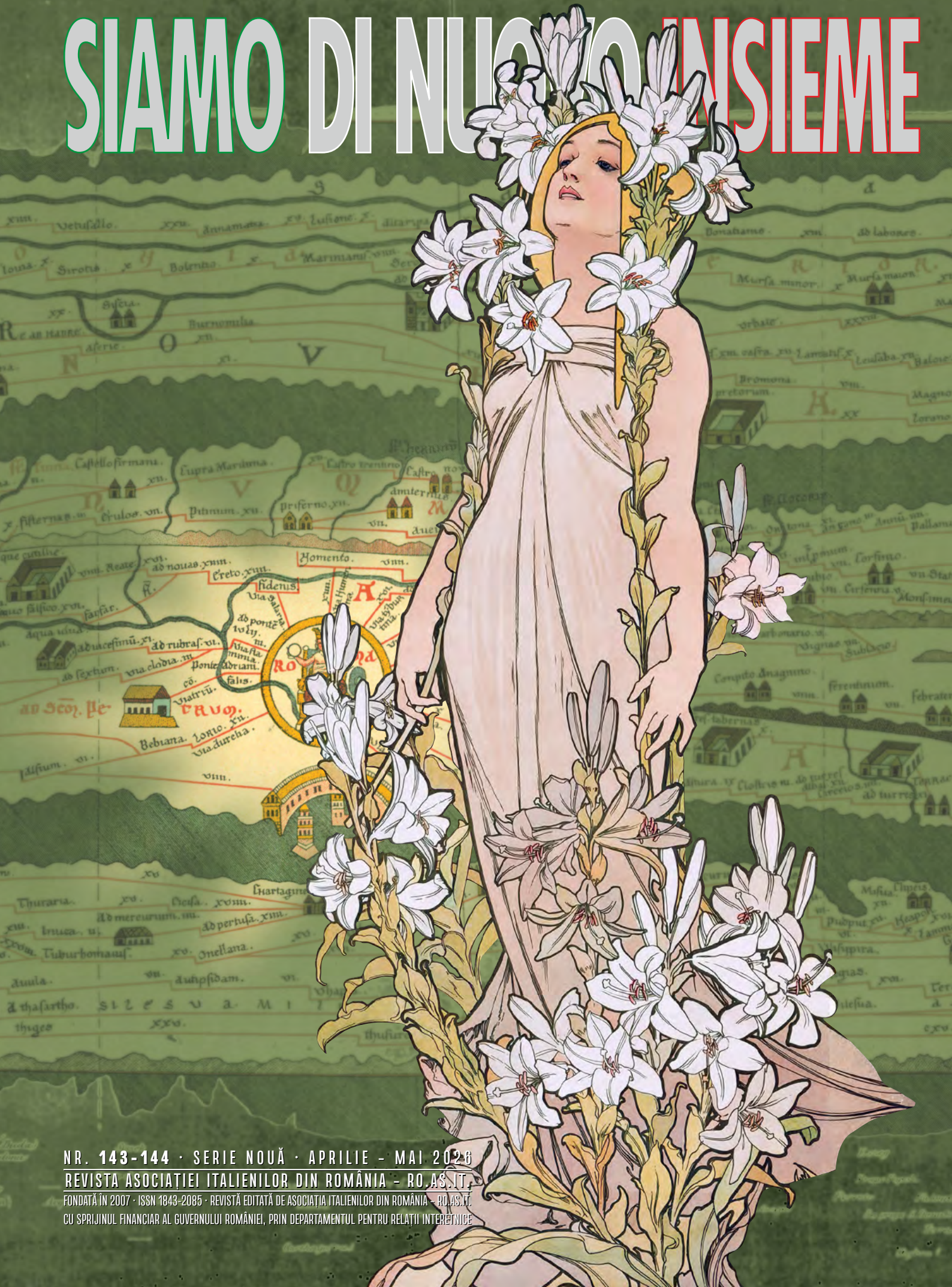

SIAMO DI NUOVO INSIEME

NR. 143-144 • SERIE NOUĂ • APRILIE - MAI 2023
REVISTA ASOCIAȚIEI ITALIENILOR DIN ROMÂNIA - RO.AS.IT.
FONDATĂ ÎN 2007 • ISSN 1843-2085 • REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA - RO.AS.IT.
CU SPRIJINUL FINANCIAR AL GUVERNULUI ROMÂNIEI, PRIN DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚII INTERETNICHE

Avenit din nou momentul să celebrăm cu bucurie Ziua Republicii Italiene, un moment de profundă semnificație pentru toți cei care prețuiesc cultura, istoria și spiritul acestei țări extraordinare. La 2 iunie 1946, poporul italian alegea calea Republicii, deschizând un nou capitol al democrației, al libertății și al reconstrucției.

O zi care ne invită să celebrăm moștenirea culturală unică a Italiei – de la patrimoniul artistic și arhitectural, trecând prin valorile umaniste și eleganța care continuă să inspire lumea întreagă, până la frumusețea inegalabilă a peisajelor sale. Italia rămâne un simbol al frumuseții, al unui cer care nicăieri nu este mai albastru, un muzeu în aer liber în al cărui fiecare colțșor găsești ceva de admirat.

Dincolo de concertul tradițional „Voci tinere în recital” pe care Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. îl dedică în fiecare an Zilei Naționale a Italiei, anul acesta aducem încă un omagiu Peninsulei prin cartea proaspăt ieșită de sub tipar a regretatului membru Ionel Gheorghiu, *Călătorii literare în Țara Frumuseții*, un volum mărturie a admirației și dragostei pe care Italia le-a suscitât dintotdeauna în cei care au poposit pe meleagurile sale, redată prin intermediul impresiilor de voiaj ale unor marcați oameni de cultură români, precum Asachi, Alecsandri, Slavici, Iorga, Rebreanu etc. Un volum scris din iubire pentru Italia și pentru tot ce a oferit și continuă să ofere umanității.

Pentru comunitatea italiană istorică din România și pentru toți cei care simt o legătură afectivă cu Italia, această sărbătoare reprezintă și un prilej de recunoștință pentru punțile de prietenie construite între cele două țări de-a lungul secolelor și până în prezent (care au făcut posibilă și emigrația italiană spre România de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor), pentru schimburile culturale, pentru familiile mixte și pentru istoriile comune care ne apropie.

Cu admirație pentru trecutul său și cu speranța unui viitor la fel de strălucit, în numele minorității italiene din România, urăm tuturor: Buona Festa della Repubblica!

Viva l'Italia! Viva la Romania!

Ancora una volta è giunto il momento di celebrare con gioia la Festa della Repubblica Italiana, un'occasione dal significato profondo per quanti hanno a cuore la cultura, la storia e lo spirito di questo straordinario paese. Il 2 giugno 1946, il popolo italiano sceglieva la via della Repubblica e apriva un nuovo capitolo di democrazia, libertà e ricostruzione.

Una giornata che ci invita a celebrare l'eredità culturale unica dell'Italia – dal patrimonio artistico e architettonico, passando per i valori umanisti e l'eleganza che continuano a ispirare il mondo intero, fino all'ineguagliabile bellezza dei suoi paesaggi. L'Italia rimane un simbolo di bellezza e non c'è paese dal cielo più blu, un unico grande museo in cui ogni angolo offre qualcosa da ammirare.

Oltre al tradizionale concerto «Voci giovani in recital» che l'Associazione degli Italiani di Romania – RO.AS.IT. dedica ogni anno alla Festa della Repubblica, quest'anno rendiamo un ulteriore omaggio alla Penisola attraverso l'opera appena pubblicata del compianto socio Ionel Gheorghiu, *Viaggi letterari nel Paese della Bellezza*, un volume che testimonia i sentimenti di ammirazione e amore che l'Italia ha sempre suscitato in chi l'abbia visitata, raccontati attraverso le impressioni di viaggio di eminenti intellettuali romeni, come Asachi, Alecsandri, Slavici, Iorga, Rebreanu, ecc. Un volume scritto per amore dell'Italia e di tutto ciò che ha offerto e continua a offrire all'umanità.

Per la comunità italiana storica di Romania, e per chiunque senta un legame affettivo con l'Italia, questa festa rappresenta anche un'occasione per esprimere gratitudine per i ponti di amicizia costruiti tra i due paesi nel corso dei secoli e fino ad oggi (ponti che hanno reso possibile anche l'emigrazione italiana verso la Romania tra la fine del XIX secolo e l'inizio del XX), per gli scambi culturali, per le famiglie miste e per le storie comuni che ci uniscono.

Con ammirazione per il suo passato e sperando in un futuro altrettanto radioso, a nome della minoranza italiana di Romania, auguriamo a tutti Buona Festa della Repubblica!

Viva l'Italia! Viva la Romania!

de
Ioana Grosaru

traduzione
Clara Mitola

CÂTEVA GÂNDURI

APRILIE • MAI

ACTUALITATE / ATTUALITÀ

foto: RO.AS.IT

- 04 | Giulio Magni - între trecut și prezent · Giulio Magni - tra passato e presente
- 07 | Bel Canto Ensemble, trei momente de magie italiană la București · Bel Canto Ensemble, tre momenti di magia italiana a Bucarest
- 10 | RO.AS.IT. a dus din nou dialogul intercultural la Suceava · RO.AS.IT. ha portato di nuovo il dialogo interculturale a Suceava
- 12 | „Seara Culturii româno-italiene” la Iași · «Serata di Cultura romeno-italiana» a Iași

CULTURĂ / CULTURA

foto: wikipedia.org

- 15 | Pe urmele constructorilor și arhitecților italieni. Despre meseriași și specialiști ai zidurilor. Partea a noua · Sulle tracce di costruttori e architetti italiani. Su operai e specialisti delle costruzioni. Parte nona
- 19 | Dialoghi letterari. Di amore, disamore e riconciliazione · Dialoguri literare. Despre iubire, ne iubire și împăcare
- 21 | Tiziano Vecellio la 450 de ani de la moarte - perfețiunea artei · Tiziano Vecellio a 450 anni dalla morte - la perfezione dell'arte
- 24 | Carte poștală: „Escale à Sète 2026” · Cartolina: «Escale à Sète 2026»
- 28 | Familia Ruta - un clan stabilit în orașul Tulcea la începutul secolului al XX-lea · Famiglia Ruta - un clan stabilitosi nella città di Tulcea all'inizio del XX secolo
- 31 | L'estate italiana tra stelle, santi e tradizioni: le feste che uniscono il Paese · Vara italiană între stele, sfinți și tradiții: sărbătorile care unesc țara

SOCIETATE / SOCIETÀ

foto: wikipedia.org

- 36 | Pagine di scuola. Agrigento e il Concorso internazionale «Uno, Nessuno e Centomila» · Pagina școlii. Agrigento și Concursul Internațional „Uno, Nessuno e Centomila”
- 40 | Itinerario turistico. Morano Calabro · Itinerar turistic. Morano Calabro
- 43 | Ricette. Stoccu e patèni (Stoccafisso con patate) · Rețete. Merluciu uscat cu cartofi

SIAMO DI NUOVO INSIEME

FONDATA ÎN 2007

NR. 143-144 · SERIE NOUĂ
APRILIE - MAI
2026

ISSN 1843 - 2085

Revistă editată de
Asociația Italianilor din
România - RO.AS.IT.
cu sprijinul financiar al
Guvernului României, prin
Departamentul pentru Relații
Interetnice

Membri fondatori

Mircea Grosaru

Ioana Grosaru

Director

Ioana Grosaru

Redactor-șef

Olivia Simion

Redactori

Clara Mitola

Mihaela Profiriu Mateescu

Design & producție

squaremedia.ro

Răspunderea pentru conținutul
articolelor aparține exclusiv autorilor.

© 2026 Asociația Italianilor din România
- RO.AS.IT. © Nicio parte din această
publicație nu poate fi reprodusă sau
transmisă în niciun mod, sub nicio
formă, fără consimțământul scris al
deținătorilor de copyright.

Asociația Italianilor
din România - RO.AS.IT.

asociație cu statut de utilitate publică
Str. I.L. Caragiale nr. 24
020045 București
Tel.: +4 0372 772 459
Fax: +4 021 313 3064
secretariat@roasit.ro

www.roasit.ro

Giulio Magni – între trecut și prezent

Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. a fost partenerul Societății „Dante Alighieri” din București într-un ambițios proiect menit să promoveze figura arhitectului Giulio Magni, o personalitate importantă atât pentru comunitatea italiană istorică din țara noastră, în calitate de reprezentant al unei categorii de emigranți italieni care au construit România modernă, cât și pentru Societatea „Dante Alighieri”, acesta fiind primul președinte al Comitetului din București, la începutul secolului al XX-lea.

Expoziția „Giulio Magni. Opere in Romania”, curatoriată de domnul prof. univ. dr. arh. Sorin Vasilescu, a cărui muncă de cercetare a stat la baza acestui proiect, a cuprins 100 de panouri expuse în generosul spațiu expozițional al Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București, ilustrând proiectele realizate de Magni în România – clădiri publice, reședințe private, restaurări și lucrări nerealizate – în dialog cu desenele originale păstrate în Fondul Giulio Magni al Bibliotecii din Velletri, Italia.

La vernisajul expoziției, desfășurat în 18 martie 2026, salutul instituțional a venit din partea domnului conf. dr. arh. Alexandru Călin, rectorul Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, care, în calitate de gazdă, a urat bun venit publicului. Alocuțiunile susținute în cadrul evenimentului l-au prezentat pe Giulio Magni în diferitele sale ipostaze, subliniind numeroasele sale valențe și importanța activității acestuia.

Astfel, domnul prof. arh. Sorin Vasilescu i-a conturat imaginea de arhitect – chiar de arhitect-șef al capitalei, funcție pe care a deținut-o timp de 10 ani între 1894-1904 – cu neobosita muncă depusă pentru ridicarea atâtor clădiri ce rămân de referință în țara noastră și cu convingerea pe care o avea Magni că opera sa trebuie să fie o punte de legătură între cele două țări latine, Italia și România, care împart fundamentul romanității. Magni a fost un spirit modern și

L'Associazione degli Italiani di Romania – RO.AS.IT. è stata partner della Società «Dante Alighieri» di Bucarest nell'ambito di un ambizioso progetto atto a promuovere la figura dell'architetto Giulio Magni, una personalità importante sia per la comunità italiana storica del nostro paese, come rappresentante di una categoria di migranti italiani che hanno costruito la Romania moderna, che per la Società «Dante Alighieri» in qualità di primo presidente del Comitato di Bucarest, all'inizio del XX secolo.

La mostra «Giulio Magni. Opere in Romania», curata dal prof. arch. Sorin Vasilescu, il cui lavoro di ricerca è stato alla base di questo progetto, ha compreso 100 pannelli esposti nel generoso spazio espositivo dell'Università di Architettura e Urbanistica «Ion Mincu» di Bucarest, illustrando i progetti realizzati da Magni in Romania – palazzi pubblici, residenze private, restauri e lavori non realizzati – in dialogo con i disegni originali conservati nel Fondo Giulio Magni della Biblioteca di Velletri, Italia.

All'inaugurazione della mostra, tenutasi il 18 marzo 2026, il saluto istituzionale è stato rivolto dal prof. dott. arch. Alexandru Călin, rettore dell'Università di Architettura e Urbanistica «Ion Mincu», che, in qualità di ospite, ha dato il benvenuto al pubblico. I discorsi tenutisi durante l'evento hanno presentato Giulio Magni nelle sue diverse vesti, sottolineando le sue numerose sfaccettature e l'importanza della sua attività.

Così, il prof. arch. Sorin Vasilescu ne ha delineato la figura di architetto – anzi, di capo architetto della capitale, carica che ha ricoperto per 10 anni tra il 1894 e il 1904 – attraverso il suo instancabile lavoro per la costruzione di tanti edifici, che rimangono punti di riferimento nel nostro paese, e la convinzione di Magni che la sua opera dovesse essere un ponte di collegamento tra i due paesi latini, Italia e Romania, che condividono le fondamenta della romanità. Magni è stato

de
Olivia Simion

traduzione
Clara Mitola

foto
RO.AS.IT.

inovator, dar care a știut în același timp să valorizeze trecutul.

Cum era firesc, doamna lect. univ. dr. Nicoleta Silvia Ioana, președintele Comitetului București al Societății „Dante Alighieri”, a vorbit despre Magni din unghiul contribuției acestuia la înființarea la București a unui comitet al Societății „Dante” la începutul secolului al XX-lea, inițiativa rămânând mărturie într-o scrisoare din 1901. De altfel, Magni a fost și primul președinte al nou înființatului comitet, care își

uno spirito moderno e innovativo, ma capace allo stesso tempo di valorizzare il passato.

Com'era naturale, la dott.ssa Nicoleta Silvia Ioana, presidente del Comitato Bucarest della Società «Dante Alighieri», ha parlato di Magni dal punto di vista del suo contributo alla fondazione di un comitato della Società «Dante» a Bucarest, all'inizio del XX secolo, iniziativa testimoniata in una lettera del 1901. Del resto, Magni è stato anche il primo presidente del neocostituito comitato, che si proponeva «la propagazione della cultura e della lingua italiana in un paese così affine al nostro, legato per tanti vincoli di sangue e di simpatia», ma anche la creazione di una biblioteca italiana, come risulta da un documento d'archivio del 1902.

La deputata Ioana Grosaru, presidente dell'Associazione degli Italiani di Romania – RO.AS.IT. ha abordato la figura di Magni all'interno del fenomeno della migrazione italiana in Romania, sottolineando come Giulio Magni sia una personalità di cui la comunità italiana di Romania è orgogliosa, in quanto esponente di spicco di una categoria professionale che ha modernizzato la Romania, dall'urbanistica

Giulio Magni - tra passato e presente

propunea „răspândirea culturii și a limbii italiene într-o țară atât de apropiată de a noastră, legată prin atâtea legături de sânge și de simpatie”, dar și înființarea unei biblioteci italiene, așa cum reiese dintr-un document de arhivă din 1902.

Doamna deputat Ioana Grosaru, președintele Asociației Italienilor din România – RO.AS.IT., a abordat figura lui Magni din perspectiva încadrării sale în fenomenul emigrației italiene către România, punctând că Giulio Magni este o personalitate cu care comunitatea istorică italiană din țara noastră se mândrește, fiind un reprezentant de seamă al unei categorii profesionale care a modernizat România, de la urbanism, la infrastructură, la cultură. Specialiștii italieni – arhitecți, constructori, ingineri, sculptori etc. – veniți în România la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea au contribuit semnificativ la înfrumusețarea și modernizarea țării, mulți stabilindu-se definitiv aici și dând naștere unei comunități italiene existente și astăzi. Asociația Italienilor din România – RO.AS.IT. are printre obiective și recuperarea istoriei acestei emigrații și promovarea ei, iar Giulio Magni reprezintă o pagină importantă a acestei istorii.

alle infrastrutture, fino alla cultura. Gli specialisti italiani – architetti, costruttori, ingegneri, scultori, ecc. – giunti in Romania tra la fine del XIX e l'inizio del XX secolo hanno contribuito in modo significativo all'abbellimento e alla modernizzazione del paese; molti di loro si sono stabiliti definitivamente qui, dando vita a una comunità italiana che esiste ancora oggi. L'Associazione degli Italiani di Romania – RO.AS.IT. ha tra i suoi obiettivi anche il recupero della storia di questa migrazione e la sua promozione, e Giulio Magni rappresenta una pagina importante di questa storia.

Il dott. ing. urbanista Pietro Elisei ha illustrato al pubblico il contesto in cui Magni ha

Domnul dr. ing. urbanist Pietro Elisei a adus în atenția publicului contextul în care Magni a lucrat în România, într-o perioadă în care, determinat de modernizarea accelerată, apare un nou mod de a gândi orașul, nu doar ca aglomerare de clădiri, ci și ca un întreg bine coordonat și gândit. Giulio Magni se încadrează în acest moment de tranziție, în care arhitectura contribuie la nașterea unui urbanism incipient și a unor politici urbane moderne. Magni a găsit la București un laborator al modernității și o libertate de exprimare profesională care în Italia i-au lipsit.

Evenimentul a fost unul reușit, ce a animat dialoguri și perspective variate și s-a adresat cu

operato în România, în un periodo in cui, spinto dalla modernizzazione accelerata, emerge un nuovo modo di concepire la città, non solo come un agglomerato di edifici ma come un insieme ben coordinato e progettato. Giulio Magni si inserisce in questo momento di transizione, in cui l'architettura contribuisce alla nascita di un urbanismo incipiente e di politiche urbane moderne. Magni ha trovato a Bucarest un laboratorio di modernità e una libertà di espressione professionale che in Italia gli sono mancate.

L'evento è stato un successo, ha stimolato dialoghi e prospettive diverse e si è rivolto con efficacia anche ai giovani studenti, ai quali dob-

succes și tinerilor studenți, aceștia fiind cei cărora trebuie să le transmitem cu cea mai mare vigoare moștenirea culturală a trecutului. În acest sens, în cadrul proiectului „Giulio Magni – Opere în România”, în 19 martie a fost organizat și un program adresat studenților de la facultățile de Arhitectură, Urbanism și Arhitectură de Interior, care și-a propus să stimuleze interesul noilor generații pentru moștenirea arhitecturală a lui Giulio Magni și pentru dialogul cultural dintre Italia și România, printr-o prelegere dedicată contextului istoric și arhitectural al activității lui Magni, urmată de un tur ghidat prin oraș, la câteva dintre clădirile sale. Inițiativa a urmărit să încurajeze perspective creative și critice asupra prezenței arhitecturii lui Magni în București și asupra modului în care aceasta continuă să contribuie la identitatea orașului.

biamo trasmettere con la massima forza l'eredità culturale del passato. In questo senso, nell'ambito del progetto «Giulio Magni – Opere in Romania», il 19 marzo è stato organizzato anche un programma rivolto agli studenti delle facoltà di Architettura, Urbanistica e Architettura d'Interni, che si è proposto di stimolare l'interesse delle nuove generazioni per l'eredità architettonica di Giulio Magni e per il dialogo culturale tra Italia e Romania, attraverso una conferenza dedicata al contesto storico e architettonico dell'attività di Magni, seguita da un tour guidato della città, presso alcuni dei suoi edifici. L'iniziativa ha voluto incoraggiare prospettive creative e critiche sulla presenza dell'architettura di Magni a Bucarest e sul modo in cui questa continui a contribuire all'identità della città.

Bel Canto Ensemble, trei momente de magie italiană la București

de
Olivia Simion

traduzione
Clara Mitola

foto
RO.AS.IT.

Sfârșitul lunii martie 2026 a adus la București o atmosferă aparte, în care muzica italiană, opera și literatura s-au împletit într-un mod spectaculos. Ocazia a fost dată de DanteDi și de împlinirea a 125 de ani de la prima inițiativă de a înființa un comitet al Societății „Dante Alighieri” la București. Bel Canto Ensemble, sextet venit din Calabria, a susținut trei concerte memorabile organizate de Societatea „Dante Alighieri”, în parteneriat cu Asociația Italianilor din România - RO.AS.IT., oferind publicului o incursiune în universul liric italian, de la Rossini și Donizetti, la muzică italiană celebră de filme și până la compozitori clasici care l-au cântat pe Dante Alighieri.

Prima seară, desfășurată pe 23 martie la Casa d’Italia, a avut aerul unui spectacol de operă în toată regula. Publicul a trăit senzația că scena s-a transformat, pentru câteva ore, într-un teatru liric, datorită interpretărilor expresive și impecabile ale celor șase artiști: Rosaria Buscemi (soprană), Michele Bruno (bas), Ivan Nardelli (flaut), Fabrizio Luchetta (clarinet), Massimo Celiberto (corn) și Alessandro Vuono (pian). Concertul a fost un omagiu adus lui Gioachino Rossini și lui Gaetano Donizetti, iar selecția muzicală a purtat audiența prin unele dintre cele mai cunoscute pasaje din creația celor doi mari compozitori italieni.

A doua zi, 24 martie 2026, la sala „Ion Voicu” de la Colegiul Național de Muzică „George Enescu” instrumentiștii ansamblului au purtat publicul prin coloanele sonore ale cinematografului italiene, distinse cu Oscaruri de-a lungul vremii, într-un concert cu muzică de Ennio Morricone, Nino Rota, Nicola Piovani și Luis Bacalov. Muzica a fost acompaniată de pasaje extrase din filmele respective, creând un frumos dialog între sunet și imagine.

La fine del mese di marzo 2026 ha portato a Bucarest un’atmosfera particolare, in cui la musica italiana, l’opera e la letteratura si sono intrecciate in modo spettacolare. L’occasione è stata offerta dal DanteDi e dal 125esimo anniversario della prima iniziativa fondatrice di un comitato della Società «Dante Alighieri» a Bucarest. Il Bel Canto Ensemble, un sestetto proveniente dalla Calabria, ha tenuto tre concerti memorabili organizzati dalla Società «Dante Alighieri», in collaborazione con l’Associazione degli Italiani di Romania - RO.AS.IT., e ha offerto al pubblico un viaggio nell’universo lirico italiano, da Rossini e Donizetti, alle famose colonne sonore italiane, fino ai compositori classici che hanno cantato Dante Alighieri.

Durante la prima serata, tenutasi il 23 marzo a Casa d’Italia, l’atmosfera è stata quella di un vero e proprio spettacolo lirico. Per alcune ore, il pubblico ha avuto la sensazione che il palco si fosse trasformato in un teatro dell’opera, grazie alle interpretazioni espressive e impeccabili dei sei artisti: Rosaria Buscemi (soprano), Michele Bruno (basso), Ivan Nardelli (flauto), Fabrizio Luchetta (clarinetto), Massimo Celiberto (corno) e Alessandro Vuono (pianoforte). Il concerto è stato un omaggio a Gioachino Rossini e Gaetano

Bel Canto
Ensemble, tre
momenti di magia
italiana a Bucarest

Cea de-a treia întâlnire cu publicul bucureștean a ansamblului Bel Canto a avut loc pe 25 martie, chiar de DanteDi, ziua internațională dedicată celebrării lui Dante Alighieri. La Institutul Italian de Cultură, ansamblul a prezentat concertul „Dall’Inferno al Paradiso”, o călătorie muzicală inspirată din *Divina Comedie*. Pe un text adaptat de Roberto Coscia de Cardona din pasaje ale operei dantești și pe muzică semnată de mari compozitori italieni – Rossini, Verdi, Bellini și alții – artiștii au reușit să îmbine poezia cu muzica într-un mod profund și emoționant. A fost o seară care a celebrat Italia în toată splendoarea ei culturală, de la lirismul operei la forța literaturii clasice.

Acest concert a încheiat trilogia Bel Canto Ensemble la București. Proiectul a fost posibil datorită colaborării excelente cu doamna prof. Nicoleta Silvia Ioana și sprijinului tuturor celor implicați în promovarea culturii italiene în România.

Donizetti, e la selezione musicale ha accompagnato il pubblico attraverso alcuni dei brani più famosi dei due grandi compositori italiani.

Il secondo giorno, 24 marzo 2026, presso la sala «Ion Voicu» del Collegio Nazionale di Musica «George Enescu», gli strumentisti dell'ensemble hanno accompagnato il pubblico attraverso le colonne sonore del cinema italiano, premiate con Oscar nel corso degli anni, in un concerto con musiche di Ennio Morricone, Nino Rota, Nicola Piovani e Luis Bacalov. La musica è stata accompagnata da brani tratti dai rispettivi film, creando un bellissimo dialogo tra suono e immagini.

Il terzo incontro dell'ensemble Bel Canto con il pubblico di Bucarest si è tenuto il 25 marzo, proprio in occasione del DanteDi, la giornata internazionale dedicata alla celebrazione di Dante Alighieri. Presso l'Istituto Italiano di Cultura, l'ensemble ha presentato il concerto «Dall’Inferno al Paradiso», un viaggio musicale ispirato alla *Divina Commedia*. Su un testo adattato da Roberto Coscia de Cardona, tratto da brani dell'opera dantesca, e su musiche firmate da grandi compositori italiani – Rossini, Verdi, Bellini e altri –, gli artisti sono riusciti a fondere la poesia con la musica in modo profondo ed emozionante. È stata una serata che ha celebrato l'Italia in tutto il suo splendore culturale, dal lirismo dell'opera alla forza della letteratura classica.

Questo concerto ha concluso la trilogia del Bel Canto Ensemble a Bucarest. Il progetto è stato possibile grazie all'eccellente collaborazione con la prof.ssa Nicoleta Silvia Ioana e al sostegno di quanti si impegnano nella promozione della cultura italiana in Romania.

RO.AS.IT. a dus din nou dialogul intercultural la **Simpozionul Bibliotecii Universității „Ștefan cel Mare”** din Suceava

Asociația Italianilor din România - RO.AS.IT. a participat, în zilele de 23 și 24 aprilie 2026, la cea de-a X-a ediție a Simpozionului național cu participare internațională „Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc”, organizat de Biblioteca Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava. Evenimentul a oferit încă o ocazie de a celebra rolul bibliotecilor în păstrarea și transmiterea cunoașterii universale, dar și de a reafirma importanța dialogului intercultural într-o societate diversă și multiethnică.

În prima zi, dedicată și sărbătoririi Zilei Bibliotecarului din România și Zilei Internaționale a Cărții și a Dreptului de Autor, doamna deputat Ioana Grosaru, președintele RO.AS.IT., a luat cuvântul în deschiderea oficială a simpozionului. În intervenția sa, aceasta a rememorat colaborarea de peste două decenii dintre Asociația Italianilor din România - RO.AS.IT. și Universitatea „Ștefan cel Mare”, subliniind continuitatea unei relații culturale solide și rodnice.

În a doua zi a simpozionului, desfășurată la Centrul de Pregătire și Formare Continuă de la Vatra Dornei al Universității „Ștefan cel Mare”, reprezentanții RO.AS.IT. au susținut prezentări axate pe istoria emigrației italiene în România și pe contribuțiile acestei comunități la dezvoltarea societății românești. Doamna deputat prof. Ioana Grosaru a prezentat volumul *Memorii și întâmplări*, editat de asociație, o lucrare ce surprinde evoluția familiilor de emigranți italieni și integrarea lor

Nelle giornate del 23 e 24 aprile 2026, l'Associazione degli Italiani di Romania - RO.AS.IT. ha partecipato alla X edizione del Simposio nazionale con partecipazione internazionale «Il contributo della biblioteca nell'affermazione della diversità culturale nello spazio romeno», organizzato dalla Biblioteca dell'Università «Ștefan cel Mare» di Suceava. L'evento ha offerto ancora un'occasione per celebrare il ruolo delle biblioteche nella conservazione e trasmissione della conoscenza universale, ma anche nel riaffermare l'importanza del dialogo interculturale all'interno di una società diversificata e multiethnica.

Nella prima giornata, dedicata anche alla celebrazione della Giornata del Bibliotecario in Romania e alla Giornata Mondiale del Libro e del Diritto d'Autore, la deputata Ioana Grosaru, presidente RO.AS.IT., ha preso la parola in occasione dell'apertura ufficiale del simposio. Nel suo intervento, ha ricordato la collaborazione ventennale tra l'Associazione degli Italiani di Romania - RO.AS.IT. e l'Università «Ștefan cel Mare», sottolineando la continuità di un rapporto culturale solido e proficuo.

Durante la seconda giornata del simposio, tenutasi presso il Centro di Formazione e Aggiornamento Professionale di Vatra Dornei dell'Università «Ștefan cel Mare», i rappresentanti RO.AS.IT. hanno tenuto delle presentazioni incentrate sulla storia dell'emigrazione italiana in Romania e sui contributi di questa comunità allo sviluppo della società romena. La deputata Ioana Grosaru ha presentato il volume *Memorii*

de
Olivia Simion

traduzione
Clara Mitola

foto
RO.AS.IT.

firească în România, păstrându-și totodată identitatea culturală. Cartea, semnată de Antonio Olivotto, oferă o perspectivă vie asupra modului în care descendenții acestor familii au contribuit la viața socială și culturală a țării.

În continuare, dr. Olivia Simion a prezentat o cercetare despre atitudinea fluctuantă a statului român vizavi de imigranții italieni de la finalul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, așa cum reiese ea din documente de arhivă. Lucrarea a evidențiat modul în care contextul economic, social și politic al epocii a influențat politicile de acceptare sau respingere a acestora.

Programul a continuat cu intervenția online a lui Sebastian Simion, care a adus în atenție contribuția arhitecților italieni la dezvoltarea urbană a Bucureștiului. Au fost evocate personalități

și întâmplări, publicato dall'associazione, un'opera che descrive l'evoluzione delle famiglie di migranti italiani e la loro naturale integrazione in Romania, pur conservando la propria identità culturale. Il libro, firmato da Antonio Olivotto, offre una vivida prospettiva sul modo in cui i discendenti di queste famiglie abbiano contribuito alla vita sociale e culturale del paese.

A continuazione, la dott.ssa Olivia Simion ha presentato una ricerca sull'atteggiamento altalenante dello Stato romeno nei confronti degli immigrati italiani tra la fine del XIX e l'inizio del XX secolo, così come emerge dai documenti d'archivio. Il lavoro ha evidenziato il modo in cui il contesto economico, sociale e politico dell'epoca abbia influenzato le politiche di accoglienza o di respingimento nei loro confronti.

Il programma è andato avanti con l'intervento online di Sebastian Simion, che ha messo in luce il contributo degli architetti italiani allo sviluppo urbano di Bucarest. Sono state ricordate personalità come Gaetano A. Burelli, rappresentativo per il XIX secolo, e Tiberiu G. Ricci, architetto del XX secolo, entrambi protagonisti della modernizzazione e dell'abbellimento della capitale, nonché della sua amministrazione urbana.

Partecipando a questo simposio, la RO.AS.IT. ha ribadito il proprio impegno nella promozione del patrimonio culturale italiano in Romania e nel rafforzamento delle relazioni interistituzionali a sostegno della ricerca, dell'istruzione e del dialogo interculturale. L'evento ha segnato un altro momento di proficua collaborazione tra l'associazione e l'Università «Ștefan cel Mare», una collaborazione attraverso la quale le due entità si arricchiscono a vicenda da molti anni.

precum Gaetano A. Burelli, reprezentativ pentru secolul al XIX-lea, și Tiberiu G. Ricci, arhitect al secolului al XX-lea, ambii având un rol important în modernizarea și înfrumusețarea capitalei, precum și în administrația urbană a acesteia.

Prin participarea la acest simpozion, RO.AS.IT. a reafirmat angajamentul său față de promovarea patrimoniului cultural italian din România și față de consolidarea relațiilor inter-instituționale care sprijină cercetarea, educația și dialogul intercultural. Evenimentul a marcat încă un moment de colaborare fructuoasă între asociație și Universitatea „Ștefan cel Mare”, o colaborare prin care cele două entități se îmbogățesc reciproc de foarte mulți ani.

RO.AS.IT. ha portato di nuovo il dialogo interculturale al **Simposio** della Biblioteca dell'Università «Ștefan cel Mare» di Suceava

„Seara Culturii româno-italiene” la Iași

În data de 8 mai 2026, Asociația Italienilor din România - RO.AS.IT. a fost parte a unei serii de cultură italiană la Iași, în frumoasa capitală a Moldovei. Evenimentul a fost găzduit în cadrul celei de-a 31-a ediții a Târgului de Carte LIBREX „Primăvara cărților la Iași”, în parteneriat cu Festivalul Internațional „Poezia la Iași” și s-a desfășurat la Palas Mall, în Sala Mozart. Evenimentul a reunit poezie, muzică și dans, oferind publicului ieșean o incursiune în sensibilitatea artistică italiană.

Seara a fost deschisă de reprezentanții organizatorilor: Leonard Radu, din partea Târgului de Carte LIBREX, alături de Adi Cristi și Valeriu Stancu, din partea Festivalului „Poezia la Iași”. În mesajul său, doamna deputat Ioana Grosaru, președinte al Asociației Italienilor din România

L'8 maggio 2026, l'Associazione degli Italiani di Romania - RO.AS.IT. ha preso parte a una serata di cultura italiana a Iași, splendido capoluogo della Moldavia. L'evento si è svolto nell'ambito della XXXI edizione della Fiera del Libro LIBREX «Primavera dei libri a Iași», in collaborazione con il Festival Internazionale «Poesia a Iași», e si è tenuto al Palas Mall, nella Sala Mozart. L'evento ha unito poesia, musica e danza, offrendo al pubblico di Iași un assaggio della sensibilità artistica italiana.

La serata è stata aperta dai rappresentanti degli organizzatori: Leonard Radu, a nome della Fiera del Libro LIBREX, insieme ad Adi Cristi e Valeriu Stancu, per il Festival «Poesia a Iași». Nel suo intervento, la deputata Ioana Grosaru, presidente dell'Associazione degli Italiani di Romania - RO.AS.IT., ha ricordato il contributo essenziale offerto dagli italiani nella realizzazione di edifici e importanti costruzioni a Iași, sottolineando il ruolo storico della comunità italiana nello sviluppo della città, e anche del paese in generale, e ha illustrato come l'associazione, attraverso le varie attività che svolge da decenni, punti a portare avanti proprio l'identità di questa storica comunità italiana che ha contribuito alla costruzione della Romania moderna.

Sono poi intervenuti altri ospiti speciali: Angelo Mitchievici, vicepresidente dell'Unione degli Scrittori di Romania, Maria Bilașevschi, presidente della Sezione Iași dell'UAPR (Unione degli Artisti Plastici di Romania) e direttrice della Casa di Cultura «Mihai Ursachi», nonché Cristian Ungureanu, prorettore dell'Università di Arte «George Enescu». L'incontro è stato onorato anche dalla presenza di Petru Radu, direttore della Sedcom Libris S.A. di Iași. Tutti gli interventi della serata hanno evidenziato ancora una volta gli stretti legami tra Italia e Romania, dai contributi architettonici e artistici offerti dagli italiani, fino all'ammirazione dei grandi intellettuali romeni

de
Olivia Simion

traduzione
Clara Mitola

foto
RO.AS.IT.

– RO.AS.IT., a amintit contribuția esențială a italienilor la edificarea unor clădiri și construcții importante din Iași, subliniind rolul istoric al comunității italiene în dezvoltarea orașului, dar și a țării în general și a arătat cum asociația urmărește, prin activitățile variate pe care le desfășoară de zeci de ani, să ducă mai departe tocmai identitatea acestei comunități italiene istorice care a pus umărul la clădirea României moderne.

Au mai avut intervenții și alți invitați speciali: Angelo Mitchievici, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România, Maria Bilașevschi, președinte UAPR Filiala Iași și manager al Casei de Cultură „Mihai Ursachi”, precum și Cristian Ungureanu, prorector al Universității de Arte „George Enescu”. Întâlnirea a fost onorată și de

per l’Italia, paese che hanno sempre considerato fonte di ispirazione. Gli scambi letterari contemporanei tra i due paesi, facilitati da festival di poesia e letteratura, nonché da una vivace scena di traduzioni letterarie, confermano la vitalità di questo dialogo culturale. L’evento di Iași ha dimostrato che il rapporto tra i due spazi rimane vivo, profondo e sempre aperto a nuove forme di collaborazione artistica.

Come partner dell’evento, l’Associazione degli Italiani di Romania – RO.AS.IT. ha offerto al pubblico la magia dei balli tradizionali italiani attraverso l’esibizione del gruppo «Di Nuovo Insieme», completata da un intermezzo musicale alla chitarra classica eseguito da Ștefan Lupu. Inoltre, Olivia Simion, caporedattrice della rivista dell’associazione, *Siamo di nuovo insieme*, ha presentato la pubblicazione che da quasi 20 anni dà voce ai membri della minoranza italiana in Romania, sia con articoli sulle attività dell’associazione, che attraverso storie di famiglia o articoli sulla cultura e sulla storia dell’emigrazione italiana in Romania, scritti da membri implicati e talentuosi della comunità, nonché grazie a rubriche che descrivono l’attività nelle scuole in cui si insegna in lingua italiana o itinerari turistici italiani meno battuti. Clara Mitola ha poi parlato della rubrica «Dialoghi letterari», l’angolo letterario della rivista, che segue il fenomeno letterario italiano e romeno attraverso le traduzioni, con interviste a traduttori e consigli di lettura.

«Serata di Cultura romeno-italiana» a Iași

prezența domnului Petru Radu, director al Sedcom Libris S.A. Iași. Toate intervențiile serii au evidențiat încă o dată legăturile strânse dintre Italia și România, de la contribuțiile italiene în arhitectură și arte, până la admirația marilor oameni de cultură români față de Italia, țara pe care au considerat-o în permanență sursă de inspirație. Schimburile literare contemporane dintre cele două țări, facilitate de festivaluri de poezie și literatură, precum și de o ferventă scenă a traducerilor literare, confirmă vitalitatea acestui dialog cultural. Evenimentul de la Iași a demonstrat că relația dintre cele două spații rămâne una vie, profundă și mereu deschisă către noi forme de colaborare artistică.

Ca partener al evenimentului, Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. a adus în fața publicului farmecul dansului tradițional italian prin reprezentația Ansamblului „Di Nuovo Insieme”, completată de un moment muzical la chitară clasică susținut de Ștefan Lupu. În plus, Olivia Simion, redactor-șef al revistei asociației, *Siamo di nuovo insieme*, a prezentat publicația care de aproape 20 de ani dă voce membrilor minorității italiene din România, fie că este vorba despre articole privitoare la activitățile asociației, fie despre istorii de familie sau articole de cultură și istorie a emigrației italiene în România scrise de membri interesați și talentați din comunitate, fie despre rubricile care surprind activitatea din școlile cu învățământ în limba italiană sau itinerarii turistice italiene mai puțin practicate. În continuare, Clara Mitola a vorbit despre rubrica „Dialoguri literare”, colțul de literatură al revistei, cel care urmărește fenomenul literar italian și românesc prin intermediul traducerilor, cu interviuri cu traducători și recomandări de lectură.

A urmat, cum era firesc, un recital de poezie susținut de Giuseppe Bova, Antonella Rizzo și Anila Dahriu și de traducătoarea lor, Simona Stancu, recital care a adăugat profunzime și emoție atmosferei.

Seara de cultură româno-italiană a reafirmat o prietenie istorică și un dialog artistic care continuă să se reinventeze. RO.AS.IT. și-a confirmat încă o dată rolul de punte între cele două spații culturale, ducând mai departe tradițiile, memoria și creativitatea unei comunități care a contribuit semnificativ la dezvoltarea României.

Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. a avut și un stand cu reviste în cadrul Târgului de Carte LIBREX, ce s-a desfășurat între 6 și 10 mai la Palas Mall, Iași.

È seguito, com'era naturale, un recital di poesia sostenuto da Giuseppe Bova, Antonella Rizzo e Anila Dahriu, insieme alla loro traduttrice Simona Stancu, che ha conferito profondità ed emozione all'atmosfera.

La serata di cultura romeno-italiana ha riaffermato un'amicizia storica e un dialogo artistico che continua a reinventarsi. La RO.AS.IT. ha confermato ancora una volta il suo ruolo di ponte tra i due spazi culturali, portando avanti le tradizioni, la memoria e la creatività di una comunità che ha contribuito in modo significativo allo sviluppo della Romania.

L'Associazione degli Italiani di Romania – RO.AS.IT. ha inoltre avuto uno stand dedicato alla rivista, nell'ambito della Fiera del Libro LIBREX, che si è svolta tra il 6 e il 10 maggio presso il Palas Mall di Iași.

Pe urmele constructorilor și arhitecților italieni.

9
parte a noua
parte nona

Despre meseriași și specialiști ai zidurilor

de
Sebastian Simion

traduzione
Clara Mitola

LA PAS PRIN BUCUREȘTI

În actualul centru extins al Bucureștilor, pe Șoseaua Olteniței, lângă Cimitirul Bellu Catolic, chiar lângă monumentul funebru – ce reprezintă un înger – al celebrului antreprenor italian Antonio Clemente Santalena, pe care l-am amintit în numerele anterioare, se află o biserică construită de un arhitect cu puternice rădăcini italiene. Vorbim despre **Romano Silvio De Simon** și mărturia sa în piatră despre credința creștină strămoșească, biserica romano-catolică „Sfânta Tereza a Pruncului Isus”, care a fost finalizată de Ziua Tuturor Sfinților, pe 1 noiembrie 1936.

Am avut ocazia să frecventez această minunată și impresionantă biserică în perioada liceului, când, fiind elev la Colegiul romano-catolic „Sf. Iosif”, aveam în program mer-sul cu clasa la Sfânta Liturghie. Apoi, tot acolo, am fost la căsătorii și botezuri ale copiilor foștilor colegi. Desigur că la acea vreme, adolescent fiind, nu știam de cine este construită biserica sau de istoria miilor de italieni din România.

Citând câteva note biografice din paginile cărții *Italianii din România – o istorie în imagini* (autori Ioana Grosaru, Gabriela Tarabega, 2012), menționăm că Romano, protagonistul articolului nostru, s-a născut la Târgoviște, la începutul anului 1900, într-o familie din comunitatea de italieni stabilită în acea urbe. Originari din nordul Italiei, ajunși în România în 1895, venind din Osoppo, părinții săi, Virgilio De Simon (1857-1934) – arhitect – și Domenica Pezzetta (1859-1941), s-au stabilit inițial la Drăgășani. Copilul Romano a urmat cursurile școlare primare și secundare în fosta capitală a Țării Românești, ca mai apoi, tânăr flăcău, să calce pe urmele tatălui din punct de vedere al meseriei, urmând cursurile de arhitectură în Italia, la Academia Regală de Belle Arte din Parma. A absolvit această înaltă școală în anul 1922 cu „licenza di professore di disegno architettonico”, echivalată în România cu diploma de arhitect.

A SPASSO PER BUCAREST

Nell'odierno centro allargato di Bucarest, su Viale Olteniței, vicino al Cimitero Cattolico Bellu, proprio accanto al monumento funebre – raffigurante un angelo – del celebre imprenditore italiano Antonio Clemente Santalena, di cui abbiamo parlato nei numeri precedenti, si trova una chiesa costruita da un architetto con forti radici italiane. Parliamo di **Romano Silvio De Simon** e della testimonianza in pietra della sua fede cristiana ancestrale, la chiesa cattolica romana «Santa Teresa del Bambino Gesù», completata per la Festa di Ognissanti, il 1° novembre 1936.

Ho avuto l'occasione di frequentare questa meravigliosa e imponente chiesa durante gli anni del liceo, quando, come alunno del Collegio cattolico «Sf. Iosif», era previsto che andassimo con la classe alla Santa Messa. Poi, sempre lì, ho partecipato ai matrimoni e ai battesimi dei figli dei miei ex compagni di scuola. Naturalmente a quel tempo, essendo solo un adolescente, non sapevo chi avesse costruito la chiesa né conoscevo la storia delle migliaia di italiani in Romania.

Citando alcune note biografiche tratte dal libro *Gli italiani in Romania – una storia in immagini* (autrici Ioana Grosaru, Gabriela Tarabega, 2012), ricordiamo come Romano, protagonista

Foto: B&B&B

Sulle tracce di costruttori e architetti italiani.

Su operai e specialisti delle costruzioni

Ziarul *Messaggero Veneto* îi adresa proaspătului arhitect frumoase urări: „*Apprendiamo col più vivo compiacimento che l'amico Romano De Simon, che fu per alcuni anni alunno della nostra Accademia di Belle Arti, ha conseguito recentemente presso la Accademia di Belle Arti di Parma il titolo di Professore di Architettura con splendida votazione. Al neo-professore i più vivi rallegramenti e l'augurio sincero di un brillante avvenire!*” („Aflăm cu vie plăcere că prietenul Romano De Simon, care a fost vreme de câțiva ani student al Academiei noastre de Belle Arte, a primit recent, din partea Academiei de Belle Arte din Parma, titlul de profesor de arhitectură cu calificative excelente. Proaspătului profesor, cele mai calde felicitări și sincere urări pentru un viitor strălucit!”).

Revenit în orașul natal, a ocupat nobila funcție de profesor, predând limba italiană și desenul la Liceul Comercial din Târgoviște. La vârsta de 24 de ani s-a căsătorit cu Maria Constanța Voinea, avându-l ca oficiant pe preotul Anton Durcovici, cel care, mai târziu, în calitate de episcop romano-catolic de Iași, va deveni Fericit al Bisericii, trecând la cele veșnice în 1949 în urma înfometării și abuzurilor la care a fost supus de Securitatea comunistă.

del nostro articolo, fosse nato a Târgoviște all'inizio del 1900, in una famiglia appartenente alla comunità italiana stabilitasi in quella città. Originari del Nord Italia, giunti in Romania nel 1895 da Osoppo, i suoi genitori, Virgilio De Simon (1857-1934) – architetto – e Domenica Pezzetta (1859-1941), si sono inizialmente stabiliti a Drăgășani. Il piccolo Romano ha frequen-

foto: 1896.ro

tato la scuola elementare e media nell'ex capitale della Valacchia, per seguire più tardi, da ragazzo, le orme paterne dal punto di vista professionale, studiando architettura in Italia, presso l'Accademia Reale di Belle Arti di Parma.

foto: wikipedia.org

Biserica Sf. Tereza din Cimitirul Bellu Catolic

Chiesa di Santa Teresa nel cimitero cattolico di Bellu

În 1925, Romano De Simon construiește, pentru proaspăta sa soție, în Târgoviște, casa de pe bulevardul Carol I, nr. 16, cunoscută și sub numele de Casa cu Leu, după leul sculptat personal de protagonistul nostru.

Foto: Iurani-Catalina

Casa cu leu

Casa con Leone

În portofoliul său arhitectural, pe care nu îl vom înșira în detaliu din cauza amplitudinii sale considerabile, dovadă a unei activități desfășurate timp de decenii, găsim un număr de aproximativ 23 de imobile în Târgoviște, 4 fabrici (printre care și Fabbrica Italiana Automobili di Torino – FIAT – București), 6 biserici (4 catolice și 2 ortodoxe) și 35 de clădiri civile și imobile în

Planul casei de la nr. 18, Str. Cpt. Preoteșcu, București

Pianta dell'abitazione al numero 18 di via Cpt. Preoteșcu, Bucarest

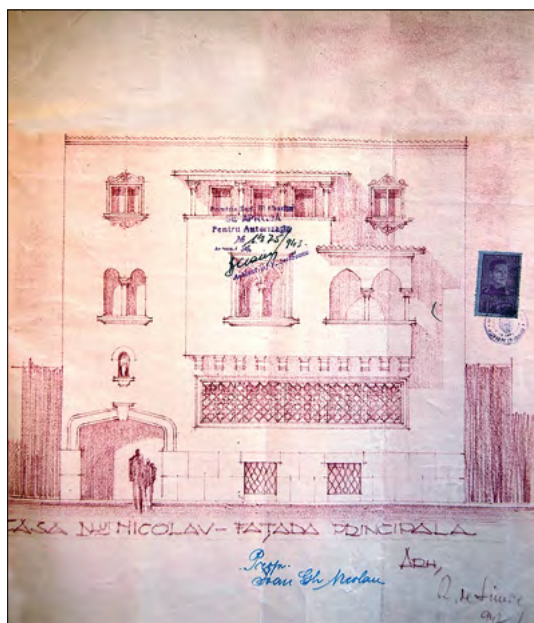

Foto: Iurani-Catalina

Si è laureato in questa prestigiosa scuola nel 1922 con la «licenza di professore di disegno architettonico», equivalente in Romania al diploma di architetto.

Il giornale *Messaggero Veneto* rivolge al neolaureato architetto bellissimi auguri: «Apprendiamo col più vivo compiacimento che l'amico Romano De Simon, che fu per alcuni anni alunno della nostra Accademia di Belle Arti, ha conseguito recentemente presso la Accademia di Belle Arti di Parma il titolo di Professore di Architettura con splendida votazione. Al neo-professore i più vivi rallegramenti e l'augurio sincero di un brillante avvenire!».

Tornato nella sua città natale, ha ricoperto la nobile carica di docente, impartendo lezioni di italiano e disegno al Liceo Commerciale di Târgoviște. All'età di 24 anni ha sposato Maria Constanța Voinea; il matrimonio è celebrato dal sacerdote Anton Durcovici, lo stesso che più tardi, in qualità di vescovo cattolico di Iași, sarebbe stato beatificato dalla Chiesa dopo la morte, avvenuta nel 1949 a causa delle privazioni e degli abusi subiti da parte della Securitate comunista.

Nel 1925, Romano De Simon costruisce per la sua giovane moglie la casa sul Bulevard Carol I di Târgoviște, al n. 16, luogo conosciuto anche con il nome di Casa con Leone per via del leone scolpito proprio dal nostro protagonista.

Nel suo portfolio architettonico, che non descriveremo in dettaglio data la notevole ampiezza, testimonianza di un'attività svolta per decenni, troviamo circa 23 immobili a Târgoviște, 4 fabbriche (tra cui la Fabbrica Italiana Automobili di Torino – FIAT – Bucarest), 6 chiese (4 cattoliche e 2 ortodosse) e 35 edifici civili e immobili a Bucarest e in altre contee. I suoi progetti, caratterizzati da diversi stili architettonici (dal neoclassico al neoromano e all'eclettico), sono stati realizzati con maestria in diverse città, come Târgoviște, Bucarest, Ploiești, Constanța, Târgu Frumos. Allo stesso tempo, nel 1942, presso il Monastero di Dealu viene inaugurato un monumento che porta la firma dell'architetto De Simon. Quanto alla scultura, ha realizzato anche la statua del Soldato presso il Ponte Rizzi, nella contea di Dâmbovița, e diversi busti in bronzo.

Dal giornale *Epoca* del 1933, scopriamo che il Consiglio dell'Ordine degli Architetti abbia respinto la sua domanda di iscrizione all'Ordine poiché, sebbene fosse nato a Târgoviște, non aveva la cittadinanza romena. È interessante notare che, insieme a De Simon, anche Mario Stoppa abbia avuto lo stesso problema. Così, dopo molti anni dal completamento degli studi specialistici, non ha il diritto di esercitare liberamente la professione. Solo dopo altri due anni,

București și alte județe. Proiectele sale, cu stiluri arhitecturale variate (de la neoclasic, la neoromânesc și eclectic), au fost realizate cu măiestrie în diferite orașe, precum: Târgoviște, București, Ploiești, Constanța, Târgu Frumos. Totodată, în 1942, la Mănăstirea Dealu este dezvelit un monument ce poartă semnătura arhitectului De Simon. Din punct de vedere sculptural, a mai realizat și statuia Soldatului de la Podul Rizzi, jud. Dâmbovița, și diferite busturi din bronz.

Din ziarul *Epoca* din 1933 aflăm că Consiliul Corpului Arhitecților a respins cererea de înscriere a acestuia în această instituție, pe motivul că nu este cetățean român, deși era născut la Târgoviște. Este interesant că alături de De Simon îl găsim și pe Mario Stoppa cu aceeași problemă. Astfel că, la ani buni după terminarea studiilor de specialitate, nu are dreptul de liberă practică. Abia după încă doi ani, în 1935, odată cu naturalizarea, este primit în rândul arhitecților diplomați, cu drept de liberă practică.

Din 1940 apare domiciliat în București, pe Strada Polonă, la numărul 4, foarte aproape de alte case construite de arhitecți italieni, precum Emilio Peternelli, Victor Asquini sau Giovanni Antonio Cesare Luigi Fantoli.

Începând cu anul 1956 devine profesor la Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” din București, restul vieții petrecându-l în capitala țării.

În revista *Siamo di nuovo insieme*, nr. 65-66 din 2016, se regăsește un articol detaliat, pe care vă invităm să îl (re)citiți, despre Biserica Romano-Catolică „Cristos Rege” din Ploiești, una dintre operele arhitecturale ale lui Romano De Simon.

A trecut la cele veșnice în anul 1981, iar, la dorința sa, a fost incinerat, urna cu cenușă fiind depusă în cripta familiei De Simon din Cimitirul Catolic „Sfânta Maria” din Târgoviște.

În urma sa a rămas dovada de netăgăduit a iubirii sale de frumos și de arhitectură, de lucrul făcut bine și cu grijă, bijuterii mai mici sau mai mari cu care a împodobit diferite orașe din țară.

nel 1935, con la naturalizzazione, viene ammesso tra gli architetti diplomati, con diritto di libera professione.

Dal 1940, il suo domicilio appare a Bucarest, al numero 4 di Strada Polonă, molto vicino ad altre case costruite da architetti italiani come Emilio Peternelli, Victor Asquini o Giovanni Antonio Cesare Luigi Fantoli.

A partire dal 1956 diventa professore presso l'Istituto di Architettura «Ion Mincu» di Bucarest, città dove passerà il resto della sua vita.

La rivista *Siamo di nuovo insieme*, n. 65-66 del 2016, contiene un articolo dettagliato, che vi invitiamo a (ri)leggere, sulla Chiesa Cattolica Romana «Cristo Re» di Ploiești, una delle opere architettoniche di Romano De Simon.

È passato a miglior vita nell'anno 1981 quando, per sua espressa volontà, è stato cremato. L'urna con le ceneri è stata deposta nella cripta della famiglia De Simon del Cimitero Cattolico «Santa Maria» di Târgoviște.

Ha lasciato dietro di sé una prova innegabile del suo amore per il bello e per l'architettura, per il lavoro ben fatto e realizzato con cura, piccoli e grandi gioielli con cui ha abbellito diverse città del paese.

Planul Blocului Mirto

Piano urbanistico del blocco Mirto

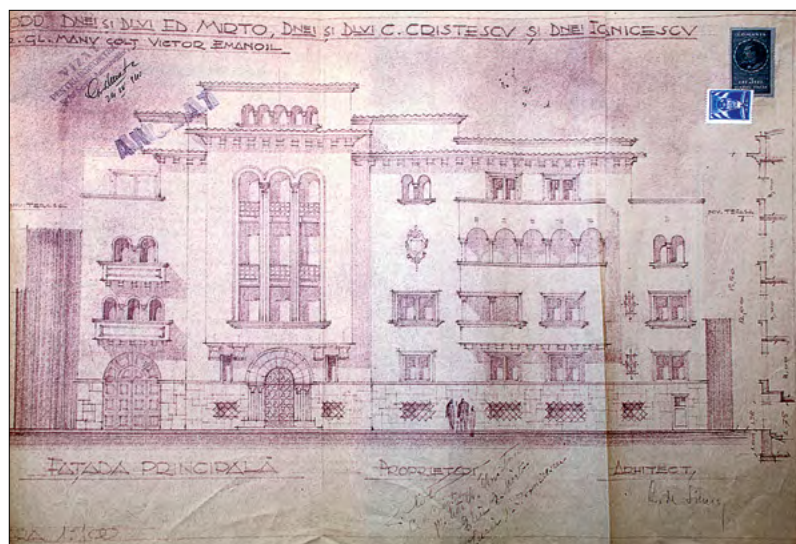

Foto: 1935.ro

Di amore, disamore e riconciliazione

L'estate in cui mia madre ebbe gli occhi verdi

di
Clara Mitola

traducere
Olivia Simion

Despre iubire, ne iubire și împăcare

Vara în care mama a avut ochii verzi

Nel seguire il percorso che unisce Italia e Romania attraverso la traduzione letteraria, e con l'intento di offrire sempre spunti e consigli di lettura interessanti, in questo appuntamento con «Dialoghi Letterari» presentiamo ai nostri lettori un'opera particolarmente amata e di enorme successo europeo, vincitrice di numerosi premi letterari.

Si tratta del romanzo *Vara în care mama a avut ochii verzi* di Tatiana Țibuleac, pubblicato nel 2017 dalla Casa Editrice Cartier ed edito in lingua italiana da Keller Editore nel 2023, nella traduzione di Ileana M. Pop.

L'estate in cui mia madre ebbe gli occhi verdi, romanzo duro e toccante allo stesso tempo, narra di un figlio e di una madre, reduci di un nucleo familiare andato in frantumi anni prima e protagonisti di un'estate trascorsa insieme in un paesino della costa francese. A raccontarci di loro in prima persona è il figlio Aleksy, famoso pittore quasi quarantenne che, per superare il blocco creativo in cui è caduto, segue i consigli del suo psicoterapeuta e rielabora la storia della propria famiglia, coagulata in quell'estate passata con la madre, per la quale però il giovane Aleksy nutre un odio assoluto e viscerale. Ecco l'incipit del romanzo:

«Quella mattina in cui la odiavo più che mai, mia madre aveva compiuto trentanove anni. Era piccola e grassa, stupida e brutta. Era la madre più inutile che fosse mai esistita. La guardavo dalla finestra mentre se ne stava al cancello della scuola come una mendicante. L'avrei uccisa senza pensarci due volte.»

Aleksy acconsente a partire con lei perché, in cambio, la madre promette di cedergli l'auto una volta tornati a casa. Tuttavia, scopriremo presto che si tratta di una sorta di ultimo desiderio, poiché un cancro violento sta uccidendo la donna, cui non restano da vivere che quei pochi mesi estivi.

Urmând traseul care unește Italia și România prin intermediul traducerii literare și cu intenția de a oferi mereu sugestii și recomandări de lectură interesante, în această ediție a „Dialogurilor Literare” le prezentăm cititorilor noștri o operă deosebit de iubită și de mare succes european, câștigătoare a numeroase premii literare.

Este vorba despre romanul *Vara în care mama a avut ochii verzi* de Tatiana Țibuleac, publicat în 2017 de Editura Cartier și apărut în limba italiană la Keller Editore în 2023, în traducerea Ileana M. Pop.

foto: eldespand.com

Vara în care mama a avut ochii verzi, roman dur și emoționant în același timp, povestește despre un fiu și o mamă, supraviețuitori ai unui nucleu familial destrămat cu ani în urmă și protagoniști ai unei veri petrecute împreună într-un sătuc de pe coasta franceză. Cel care ne povestește la persoana întâi este chiar fiul, Aleksy, un pictor celebru, aproape de 40 de ani, care, pentru a depăși blocajul creativ în care a căzut, urmează sfaturile psihoterapeutului său și reface istoria propriei familii, condensată în acea vară petrecută cu mama sa, față de care tânărul Aleksy nutrește însă o ură absolută și viscerală. Iată începutul romanului:

„În acea dimineață, în care o uram mai mult ca oricând, mama împlinise treizeci și nouă de ani. Era

dialoguri
literare

Inizia così il racconto di un'estate di vicinanza forzata per questa improbabile coppia, attraverso piccole e grandi avventure, litigi e chiacchierate, in cui riaffiora man mano anche la storia della loro famiglia, disgregata dalla morte della piccola Mika, sorella minore di Aleksy, e dalla depressione in cui sua madre piomba subito dopo, rifiutando la vita, l'amore e l'altro figlio rimasto in vita. Ed è questo il motivo profondo dell'odio di Aleksy che, dal canto suo, privato dell'amore materno, cresce pieno di rabbia e frustrazioni, che prendono la forma di crisi psicotiche. Ma nell'arco di quella estate, molte cose cambieranno, fioriranno o appassiranno nei cuori dei nostri protagonisti.

Ciò che rende quest'opera una splendida lettura è la maestria con cui Tatiana Țibuleac riesce a toccare temi complicati e delicati in uno stile mai banale o patetico, anche quando racconta eventi drammatici o di incontenibili esplosioni di rabbia, diretto

e tagliente ma ugualmente capace di profonda tenerezza, fragilità, elevazione poetica spesso rielaborata attraverso la metafora degli occhi materni, verdi e brillanti, grandi e indimenticabili. Nel susseguirsi dei vari capitoli, infatti, quasi come una voce interna che si leva dalla coscienza di Aleksy, gli occhi di sua madre sono restituiti in brevi descrizioni che potremmo definire versi di una poesia che scandisce il ritmo della loro complessa riappacificazione:

«*Gli occhi di mia madre erano uno sbaglio.*»
 «*Gli occhi di mia madre piangevano da dentro.*»
 «*Gli occhi di mia madre erano campi di steli infranti.*»
 «*Gli occhi di mia madre erano le storie che non le avevo mai raccontato.*»
 «*Gli occhi di mia madre erano gli oblò di un sommergibile di smeraldo.*»
 «*Gli occhi di mia madre erano conchiglie cresciute sugli alberi.*»
 «*Gli occhi di mia madre erano cicatrici sulla faccia dell'estate.*»

Un romanzo che potremmo definire di devastante bellezza, che consigliamo caldamente a chiunque desideri immergersi in emozioni profonde e letteratura di ottima qualità.

mică și grasă, proastă și urâtă. Era cea mai inutilă mamă din câte au existat vreodată. O priveam de la geam cum stă la poarta școlii ca o cerșetoare. Aș fi ucis-o cu jumătate de gând.»

Aleksy acceptă să plece cu ea pentru că, în schimb, mama promite să îi dea mașina odată întorși acasă. Vom descoperi curând că este vorba despre un fel de ultimă dorință, deoarece un cancer agresiv o ucide încet pe femeie, căreia nu îi mai rămân de trăit decât acele câteva luni de vară.

Începe astfel povestea unei veri de apropiere forțată pentru această pereche improbabilă, prin mici și mari aventuri, certuri și conversații, în care iese treptat la suprafață și istoria familiei lor, destrămată de moartea micuței Mika, sora mai mică a lui Aleksy, și de depresia în care mama lui se prăbușește imediat după aceea, refuzând viața, iubirea și pe celălalt copil rămas în viață. Acesta este motivul profund al urii lui Aleksy, care, lipsit de dragostea maternă, crește plin de furie și frustrări, manifestate prin crize psihotice. Dar, pe parcursul acelei veri, multe lucruri se vor schimba, vor înflori sau se vor ofili în inimile protagoniștilor noștri.

Ceea ce face din această operă o lectură

splendidă este măiestria cu care Tatiana Țibuleac reușește să atingă teme complicate și delicate într-un stil niciodată banal sau patetic, chiar și atunci când povestește evenimente dramatice sau explozii de furie de nestăpânit – un stil direct și tăios, dar în același timp capabil de tandrețe profundă, fragilitate, înălțare poetică, adesea redată prin metafora ochilor materni, verzi și strălucitori, mari și de neuitat. În succesiunea capitolelor, aproape ca o voce interioară care se ridică din conștiința lui Aleksy, ochii

mamei sunt redați în scurte descrieri pe care le-am putea considera versuri ale unei poezii ce marchează ritmul complicatei lor împăcări:

„*Ochii mamei erau o greșeală.*”
 „*Ochii mamei plâneau înăuntru.*”
 „*Ochii mamei erau lanuri de tulpini frânte.*”
 „*Ochii mamei erau poveștile mele nespuse.*”
 „*Ochii mamei erau geamurile unui submarin de smarald.*”
 „*Ochii mamei erau scoici crescute pe copaci.*”
 „*Ochii mamei erau cicatrice pe fața verii.*”

Un roman pe care l-am putea defini de o frumusețe devastatoare, pe care îl recomandăm cu căldură oricui dorește să se cufunde în emoții profunde și literatură de înaltă calitate.

foto: B&T

Tiziano Vecellio la 450 de ani de la moarte – perfecțiunea artei

de
Alin Mezaroba

traduzione
Clara Mitola

În 2026 se împlinesc 450 de ani de la moartea lui Tițian, unul dintre cei mai mari pictori ai Renașterii italiene, al cărui nume rămâne legat de Venetia pentru totdeauna. A fost un adevărat revoluționar al școlii venetiene, fiind considerat primul pictor care a demonstrat că textura și culoarea pot fi la fel de importante ca desenul riguros. Folosind culoarea pentru a defini formele, Tițian a fost unul dintre cei mai căutați portretiști ai vremii sale, reușind să surprindă nu doar trăsăturile fizice, ci și caracterul, puterea și vulnerabilitatea personajelor sale. A spart tiparele rigide ale Renașterii, creând compoziții dinamice, pline de mișcare, senzualitate, care uimeau publicul obișnuit cu scene statice, devenind astfel sursă de inspirație pentru pictorii care i-au urmat.

Nel 2026 ricorrono i 450 anni dalla morte di Tiziano, uno dei maggiori pittori del Rinascimento italiano, il cui nome rimane legato per sempre alla città di Venezia. È stato un vero rivoluzionario della scuola veneziana, considerato il primo pittore ad aver dimostrato come la consistenza e il colore possano essere importanti quanto il disegno rigoroso. Usando il colore per definire le forme, Tiziano è stato uno dei più richiesti ritrattisti del suo tempo, poiché capace di sorprendere non solo i tratti fisici ma anche il carattere, la forza e la vulnerabilità dei suoi personaggi. Ha infranto i rigidi schemi rinascimentali, creando composizioni dinamiche, piene di movimento, sensualità, che sorpredevano il pubblico abituato a scene statiche, e diventando così fonte d'ispirazione per i pittori che l'hanno succeduto.

Tiziano Vecellio a 450 anni dalla morte – la perfezione dell'arte

Tițian s-a născut la Pieve di Cadore, fiu al lui Gregorio și al Luciei Vecellio, însă data nașterii sale rămâne incertă, fiind plasată undeva între anii 1488 și 1490. Cu gândul la viitorul fiului lor, părinții îl trimit pe tânărul Tițian, în vârstă de 10 ani, la atelierul lui Sebastiano Zuccato din Veneția, pentru a deprinde arta mozaicului. Doar că soarta îl va face să se întâlnească cu pictorul Giorgio da Castelfranco (Giorgione) care îl influențează decisiv în a alege cariera de pictor.

Într-o perioadă zbuciumată a istoriei, cea a secolului al XVI-lea, fără a căuta concurența cu alți artiști contemporani lui, Tițian se ridică la nivelul provocărilor și realizează cele mai pretențioase comenzi, devenind desăvârșit în arta pensulei și a culorii. Farmecul operelor sale este dat de temele specifice epocii trăite de pictor, aceea a barocului timpuriu, precum cultul sfinților, dar și portretele de un rafinament aparte.

La vârsta de 25 de ani se va stabili la Veneția, unde va deveni faimos în arta culorilor, preluând funcția de pictor oficial al Serenissimei Republici Veneția.

În anul 1525 se căsătorește cu Cecilia Soldano, care îi dăruiește doi fii: Pomponio și Orazio. Din păcate, în 1530, după nașterea fiicei lor Lavinia, soția sa se îmbolnăvește și se stinge din viață.

Prin stilul său inovator, Tițian este considerat părintele picturii moderne și un adevărat mentor pentru artiști precum Tintoretto, Veronese sau Bassano, lăsând în urmă ca moștenire o operă imensă pentru generații de artiști. Chiar dacă figura umană, centrală în majoritatea operelor sale, reprezenta pentru marele maestru măsura lumii și chiar dacă expresia stărilor de spirit umane era în centrul pânzelor sale, el operează și cu mase de culoare, ale căror contururi fluide par a respira și a se disipa în atmosfera realizată prin măiestria sa inconfundabilă.

În Veneția, fascinante redări ale frumuseții feminine sunt surprinse în multe portrete realizate de Tițian, precum *Flora* sau *Salomeea*, până la monumentală pânză *Înălțarea Fecioarei*, integrată în interiorul bisericii călugărilor franciscani „Santa Maria Gloriosa dei Frari”.

Giorgio Vasari spunea că în locuința pictorului din Veneția „au intrat toți principii și literații vremii”. Ducele de Ferrara, Modena și Reggio, Alfonso d'Este, faimos pentru cariera sa militară și pentru că a fost al treilea soț al Lucreziei Borgia, un mecena important al artelor, îi comandă lui Tițian trei tablouri pe teme mitologice: *Bachus și Ariadna*, *Sărbătoarea lui Venus* și *Bachanala*. Artistul va lucra mai mulți ani la aceste „poeme” – cum îi plăcea să le numească – fără a neglija alte comenzi și tematice.

Tiziano è nato a Pieve di Cadore, figlio di Gregorio e Lucia Vecellio, ma la sua data di nascita rimane incerta, collocata tra il 1488 e il 1490. Pensando al suo futuro, i genitori decidono di mandare il piccolo Tiziano, di soli 10 anni, all'atelier veneziano di Sebastiano Zuccato, perché apprendesse l'arte del mosaico. Ma il destino lo porterà a incontrare il pittore Giorgio da Castelfranco (Giorgione), che lo influenzerà in modo decisivo nella scelta della carriera di pittore.

In un periodo storico turbolento, quello del XVI secolo, senza cercare di competere con altri artisti suoi contemporanei, Tiziano si dimostra all'altezza delle sfide e realizza le commissioni più pretenziose, raggiungendo la perfezione nell'arte del pennello e del colore. Il fascino delle sue opere è legato ai temi specifici dell'epoca in cui il pittore ha vissuto, quella del primo barocco, come il culto dei santi, ma anche ai suoi ritratti di particolare raffinatezza.

A 25 anni si stabilirà a Venezia, dove diventerà famoso nell'arte dei colori, assumendo l'incarico di pittore ufficiale della Serenissima Repubblica di Venezia.

Nel 1525 sposa Cecilia Soldano, che gli donerà due figli, Pomponio e Orazio. Purtroppo, nel 1530, dopo aver dato alla luce la loro figlia Lavinia, sua moglie si ammalerà gravemente e morirà.

Bachus și Ariadna

Bacco e Arianna
(1520-1523)

Grazie al suo stile innovatore, Tiziano è considerato il padre della pittura moderna e un vero mentore per artisti come Tintoretto, Veronese o Bassano, lasciando un'immensa opera in eredità alle successive generazioni di artisti. Sebbene la figura umana, centrale nella maggior parte delle

Înălțarea fecioarei

Assunta (1516-1518)

Titian pictează aproape orice: portrete, peisaje, scene mitologice debordând de erotism și scene religioase. În perioada 1545-1546 pleacă la Roma unde pictează portretul Papei Paul al III-lea și obține cetățenia „Orașului Etern”, dar revine curând la Veneția.

Dincolo de comenzi, a pictat enorm și pentru sine, realizând pânze care au anticipat viziunea generațiilor următoare. Maeștrii mai în vârstă, dar și rivalii, au trebuit să-i recunoască valoarea artistică. Mai marii lumii, pe care a fost gata să-i servească, au fost cei care, în cele din urmă, l-au ajutat pe el, astfel ca Titian – personalitate unică – să beneficieze de independență artistică. Poate fi considerat, pe bună dreptate, cel care a eliberat arta, devenind în același timp stăpânul ei. Viața sa lungă i-a permis să evolueze constant până la atingerea desăvârșirii. Ultimul său tablou, *Pietà*, început în 1573 și finalizat de Jacopo Palma cel Tânăr, se află astăzi la Galeriile Academiei din Veneția.

Chiar și după moartea sa, survenită la 27 august 1576, în timpul unei epidemii de ciumă la Veneția, prestigiul său a rămas atât de mare, încât toți cei care s-au apropiat de arta sa au făcut-o cu un imens respect. Așa cum spunea contemporanul său, Lodovico Dolce, Titian, „pentru mâna-i divină, ar merita să trăiască mereu”.

Deși omul s-a stins, el rămâne viu prin moștenirea artistică lăsată lumii, o moștenire încă admirată după patru secole și jumătate.

sue opere, reprezentate per il grande maestro la misura del mondo, e sebbene l'espressione degli stati d'animo umani fosse al centro delle sue tele, egli opera anche con masse di colore, i cui contorni fluidi sembrano respirare e dissolversi nell'atmosfera creata dalla sua inconfondibile maestria.

A Venezia, affascinanti rappresentazioni della bellezza femminile sono immortalate in numerosi ritratti realizzati dal Tiziano, come *Flora* o *Salomè*, fino alla monumentale tela de *L'Assunta*, collocata all'interno della chiesa dei frati francescani di Santa Maria Gloriosa dei Frari.

Giorgio Vasari diceva che nell'abitazione veneziana del pittore «fossero entrati tutti i principi e i letterati dell'epoca». Il Duca di Ferrara, Modena e Reggio, Alfonso I d'Este, famoso per la sua carriera militare e per essere stato il terzo marito di Lucrezia Borgia, un importante mecenate delle arti, commissiona a Tiziano tre opere dal tema mitologico: *Bacco e Arianna*, *la Festa degli amorini* (o *Omaggio a Venere*) e *il Baccanale degli Andrii*. L'artista lavorerà molti anni a questi «poemi» – come gli piaceva chiamarli – senza trascurare altre commissioni e tematiche.

Tiziano dipinge praticamente di tutto: ritratti, paesaggi, scene mitologiche straripanti d'erotismo, e scene religiose. Tra il 1545 e il 1546 si reca a Roma, dove dipinge il ritratto di Papa Paolo III e ottiene la cittadinanza della «Città Eterna», ma fa presto ritorno a Venezia.

Al di là delle commissioni, ha dipinto moltissimo anche per sé stesso, realizzando opere che anticiperanno la visione delle generazioni successive. I maestri più anziani, ma anche i suoi rivali, hanno dovuto riconoscere il suo valore artistico. Proprio i potenti del mondo, che era pronto a servire, l'hanno alla fine aiutato, e così Tiziano – personalità unica – ha potuto godere di indipendenza artistica. Può essere considerato, a ragione, colui che ha liberato l'arte, diventandone allo stesso tempo il padrone. La sua lunga vita gli ha permesso di evolversi costantemente fino a raggiungere la perfezione. Il suo ultimo dipinto, *la Pietà*, iniziato nel 1573 e completato da Jacopo Palma il Giovane, si trova oggi alle Gallerie dell'Accademia di Venezia.

Anche dopo la sua morte, avvenuta il 27 agosto 1576, durante un'epidemia di peste a Venezia, il suo prestigio è perdurato e chiunque si sia avvicinato alla sua arte, l'ha fatto con immenso rispetto. Come diceva il suo contemporaneo, Lodovico Dolce, Tiziano «per la sua mano divina, meriterebbe di vivere per sempre».

Sebbene l'uomo sia scomparso, egli rimane vivo attraverso l'eredità artistica lasciata al mondo, un'eredità ancora ammirata dopo quattro secoli e mezzo.

Carte poștală: „Escale à Sète 2026”

Sète este un oraș maritim francez, aflat la jumătatea drumului între Marsilia și Barcelona. Astfel era el cunoscut... de vreo 2000 ani! Însă, începând din acest an, Sète va fi recunoscut ca aflându-se la „jumătatea drumului între La Spezia și Castellon de la Plana”. Cum așa? Simplu! „Din 20 până în 22 martie 2026, de la prima ediție a întâlnirii «Escală la Spezia», orașele maritime La Spezia (Italia), Sète (Franța) și Castellon de la Plana (Spania) au decis să-și unească forțele pentru a lansa «#Via Mediterranea». Trei orașe de caracter, trei țări vecine, trei festivaluri maritime internaționale se unesc pentru a convinge actorii patrimoniului maritim din întreaga lume să sosească, la fiecare doi ani, în Mediterana.” Și așa adăuga: trei națiuni-far ale latinității mediteraneene.

Dar, mai întâi, să vedem care este istoria întâlnirilor numite „Escale à Sète”. „Escale à Sète” este un festival maritim care are loc o dată la doi ani în Sète, Hérault, Franța. Această adunare maritimă este în prezent cea mai mare întâlnire de ambarcațiuni tradiționale de pe coasta mediteraneană franceză. Prima „Escale à Sète” a avut loc în 2010. Durând o singură zi, ea a reunit 10.000 de vizitatori pe cheiuri, cu participarea a 50 de ambarcațiuni. După care, a atras 250.000 de vizitatori în 2012 și 2014. Peste o sută de „tall ships”, inclusiv *Sedov* (pavilion rus) și *Kruzenshtern* (tot sub pavilion rus), cele mai mari două nave cu pânze din lume, au sosit în portul Sète pentru ediția din 2014. Numeroase ambarcațiuni tradiționale mai mici au onorat, de asemenea, apele locului în timpul acestui eveniment: bărci de „joutes” din Languedoc, bărci catalane și gig-uri Bantry. În 2022, a șaptea ediție a întâlnirii „Escale à Sète” a avut loc în perioada 12-18 aprilie. Au fost prezente 130 de ambarcațiuni. Vedeta zilei era *Mircea*, brick-barcă, afișând trei catarge, nava școlară a Academiei Navale Române (83 m), arborând drapelul României.

În 2026, invitatul de onoare al întâlnirii era Marina Italiană. Nava far anunțată era *Nave Italia*, cel mai mare brick-goeletă din lume. O navă construită în 1993, cu o lungime de 61 m, două catarge de 44 m înălțime și un echipaj de 21 de marinari, plus 22 de pasageri. Această navă a fost cumpărată de Marina Națională Italiană

Sète è una città marittima francese, a metà strada tra Marsiglia e Barcellona. Era conosciuta così... da circa 2000 anni! Tuttavia, a partire da quest'anno, Sète sarà riconosciuta come luogo «a metà strada tra La Spezia e Castellon de la Plana». Com'è possibile? Semplice! «Dal 20 fino al 22 marzo 2026, dalla prima edizione dell'incontro “Scalo alla Spezia”, le città di La Spezia (Italia), Sète (Francia) e Castillon de la Plana (Spagna) hanno deciso di unire le forze per lanciare la “#Via Mediterranea”. Tre città di carattere, tre paesi vicini, tre festival marittimi internazionali si uniscono per convincere gli attori del patrimonio marittimo di tutto il mondo a raggiungere, ogni due anni, il Mediterraneo.» E aggiungerei, tre nazioni-faro della latinità mediterranea.

de
Adrian Irvin Rozei

traduzione
Clara Mitola

foto
arhiva autorului ·
archivio dell'autore

Ma, innanzitutto, vediamo qual è la storia degli incontri chiamati «Escale à Sète». «Escale à Sète» è un festival marittimo che ha luogo una volta ogni due anni a Sète, Hérault, Francia. Questo raduno marittimo è attualmente il più grande raduno di imbarcazioni tradizionali della costa mediterranea francese. Il primo «Escale à Sète» si è tenuto nel 2010. In una sola giornata, l'evento ha riunito 10.000 visitatori sulle banchine, con la partecipazione di 50 imbarcazioni. Successivamente, ha attirato 250.000 visitatori nel 2012 e nel 2014. Oltre un centinaio di «velieri», tra cui la *Sedov* (bandiera russa) e

A P R I L I E · M A I

VOTRE QUOTIDIEN GRATUIT

www.joursdescale.fr

Mercredi 1er Avril 2026

JOURS D'ESCALE

édité par l'Occitane au Quotidien

19

**NOS ANCÊTRES...
LES ITALIENS**
P.6

NAVE ITALIA
LE PLUS GRAND
BRICK-GOÉLETTE
AU MONDE
P.10

À TABLE
LA COLATURA
P.8

LA TIELLA GAETANA
P.16

**L'ARTISTE ET
LE SANDOLO**
P.18

Spécial Italie

invitée d'honneur Escale à Sète 2026

ville de sète

SAINT-THÉROISE

Polyclinique
Sainte Thérèse

uniti

BASALTIS

Aquarelia

CASINO DE SÈTE

și de Yacht Club Italiano în anul 2007 și, de atunci, ea este exploatată de Fondazione Tender to Nave Italia. Principala ei vocație este de a promova navigația cu pânze ca unealtă de educație, formare, readaptare socială și terapie. Dacă echipajul ei este compus din militari, *Nave Italia* găzduiește, mai ales, persoane care suferă de tulburări cognitive, deficiențe senzoriale sau care se confruntă cu dificultăți psihologice și sociale. Brickul-goeletă a participat și la ediția din 2012 a evenimentului „Escale à Sète”.

Doar că... „socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg”, cum zice un vechi proverb românesc. Din cauza mării dezlănțuite, timp de două zile, trei nave prevăzute în program n-au putut ajunge la cheiul din Sète. Printre ele, și *Nave Italia*. Ne-am consolată, însă, cu alte nave italiene mai mici, dar sosite cu câteva zile înainte de izbucnirea furtunii. Printre ele, *Pandora*, deja prezentă într-o ediție precedentă, și *Corsaro II*.

Din fericire, pavilionul României la întâlnirea de la Sète nu a trebuit să facă față acestor probleme. Pentru că, dacă în 2022 România era reprezentată de cea mai importantă navă cu pânze a întâlnirii, brick-ul *Mircea*, în 2026 ea expunea... cea mai mică navă participantă:

la *Kruzenshtern* (anch'essa battente bandiera russa), le due navi a vela più grandi del mondo, sono entrati nel porto di Sète per l'edizione del 2014. Numerose imbarcazioni tradizionali più piccole hanno inoltre onorato le acque del luogo durante questo evento: barche da «joutes» della Linguadoca, barche catalane e gig di Bantry. Nel 2022, la settima edizione dell'incontro «Escale à Sète» si è svolta dal 12 al 18 aprile. Erano presenti 130 imbarcazioni. La star della giornata era la *Mircea*, un brigantino a tre alberi, nave scuola dell'Accademia Navale Romana (83 m), battente bandiera romana.

Nel 2026, l'invitato d'onore dell'incontro era la Marina Italiana. La nave faro annunciata era la *Nave Italia*, il più grande brigantino-goletta del mondo. Una nave costruita nel 1993, lunga 61 metri, con due alberi alti 44 metri e un equipaggio di 21 marinai, oltre a 22 passeggeri. Questa nave è stata acquistata dalla Marina Militare Italiana e dallo Yacht Club Italiano nel 2007 e, da allora, è gestita dalla Fondazione Tender to Nave Italia. La sua vocazione principale è quella di promuovere la navigazione a vela come strumento di educazione, formazione, reinserimento sociale e terapia. Sebbene l'equipaggio sia composto da militari, la *Nave Italia* ospita soprattutto persone affette da disturbi cognitivi, disabilità sensoriali o che affrontano difficoltà psicologiche e sociali. Il brigantino-goletta ha partecipato anche all'edizione 2012 dell'evento «Escale à Sète».

Solo che... sono stati fatti «i conti senza l'oste», come recita un vecchio proverbio. A causa del mare in tempesta, per due giorni, tre navi previste dal programma non sono riuscite a raggiungere il molo di Sète. Tra queste, anche la *Nave Italia*. Ci siamo però consolati con altre navi italiane più piccole, ma arrivate qualche giorno prima che scoppiasse la tempesta. Tra queste, la *Pandora*, già presente in una precedente edizione, e la *Corsaro II*.

Fortunatamente, la delegazione romana al raduno di Sète non ha dovuto affrontare questi problemi. Infatti, se nel 2022 la Romania era rappresentata dalla più importante imbarcazione a vela del raduno, il brigantino *Mircea*, nel 2026 esponeva... la più piccola imbarcazione

Cartolina:
**«Escale à Sète
2026»**

lotca de doar 3 metri *Ivan Patzaichin – Mila 23*, prezentată de asociația din Delta Dunării cu același nume. Iată cum explica vizitatorilor puțin familiarizați cu „ambarcațiunile insolite” ce este o „lotcă”: „Lotca: România. Această barcă tradițională, scrisă în mod normal cu un accent de semilună pe „a” (numit „a caron”), este cea folosită de toți locuitorii Deltei Dunării din România. Cu sau fără catarg, era folosită pentru transportul de persoane și mărfuri, precum și pentru pescuit. Au mai rămas foarte puțini constructori ai acestui tip de barcă.” Le-aș fi putut povesti ce-am remarcat, la prima mea vizită în Delta Dunării din 1977: băieței și fetițe de vreo 10 ani, care se duceau la școală sau în vizită la prieteni, vâslind cu abnegație, singuri în lotcă.

Însă, la Sète, Asociația „MARANGOZ – Meșterii de azi” făcea, în fața publicului fascinat, o demonstrație de arta tâmplarilor pentru construirea unei bărci de lemn, după cum spune deviza lor: „Mi-a șoptit Dunărea la ureche și am zis să îți povestesc...”.

Între timp, o artistă stradală româncă pregătea un „*happening*”: badijona cu albastru – valurile mării? – o lungă foaie de hârtie, în fața standului, pe care o fanfară urma să o calce în picioare, pe când defila în ritmul antrenant al unui cântec marinăresc.

Dar să revenim la italienii noștri. Pe lângă navele cu pânze sau cu drapele italiene, erau prezente, pe cheiul de la Sète, câteva standuri ale orașelor din Italia înfrățite sau cu legături istorice cu regiunea Languedoc. E drept că Sète este uneori supranumit „Mica Veneție din Languedoc” datorită canalelor sale care străbat centrul orașului, amplasării sale insulare între mare, iaz, canale și „graus”, agățat de Mont Saint-Clair și conectat la Marseillan printr-un ștrand lung, toate acestea contribuind la transformarea orașului într-o destinație de vacanță populară. Precizez că aproximativ 30% din populația orașului Sète este de origine... italiană. De altfel, Sète este renumit în Franța prin specialitatea lui tipică culinară, „*la tielle sétoise*”. „Pe când *«la tielle»*, cunoscută sub numele de *«tielle de Sète»*, se bucură de o reputație tot mai mare de când o anumită Adrienne Virducci a comercializat primele plăcinte cu caracatiță în anii 1930, consumate anterior doar în intimitatea familiilor de pescari italieni care locuiau în Sète, *«tiella»*, cea adevărată, este... originară din Gaeta.” Tot la Gaeta, s-a găsit un document datat din 997 d.Hr. în care este menționat pentru prima dată termenul „pizza”. Acolo, gospodinele au umplut două foi subțiri de pizza cu... ce mai era prin bucătărie și le-au copt într-o tigaie de aramă (*teglia*, în italiană) inventând ceea ce se numește azi „*la tiella*”.

participante: la lotca di soli 3 metri *Ivan Patzaichin – Mila 23*, presentata dall’omonima associazione del Delta del Danubio. Ecco com’è stato spiegato ai visitatori poco abituati alle «imbarcazioni insolite» cosa fosse una «lotca»: «Lotca: Romania. Questa imbarcazione tradizionale, normalmente scritta con un accento a mezzaluna sulla “a” (chiamato “a caron”), è quella utilizzata da tutti gli abitanti del Delta del Danubio in Romania. Con o senza albero, veniva utilizzata per il trasporto di persone e merci, e anche per la pesca. Sono oramai pochissimi i costruttori di questo tipo di imbarcazione.» Avrei potuto raccontare loro cosa ho notato durante la mia prima visita sul Delta del Danubio nel 1977: ragazzini e ragazzine di circa 10 anni, che andavano a scuola o a trovare gli amici, remando con dedizione, soli sulla loro barca.

Ma a Sète, l’Associazione «MARANGOZ – Gli artigiani di oggi», davanti a un pubblico affascinato, ha offerto una dimostrazione dell’arte della falegnameria impiegata nella costruzione di una barca di legno, come recita il loro motto: «Il Danubio mi ha sussurrato all’orecchio e ho pensato di raccontartelo...».

Nel frattempo, un’artista di strada romana preparava un «*happening*»: davanti allo stand, dipingeva di blu – le onde del mare? – un lungo foglio di carta, che una banda avrebbe poi calpestato, sfilando al ritmo coinvolgente di una canzone marinara.

Ma torniamo ai nostri italiani. Oltre alle imbarcazioni a vela o con bandiera italiana, sul molo di Sète erano presenti alcuni stand delle città italiane gemellate o legate storicamente alla regione della Linguadoca. È vero che Sète è talvolta soprannominata «Piccola Venezia della Linguadoca» grazie ai canali che ne attraversano il centro, alla sua posizione insulare tra mare, lago, canali e «graus», aggrappata al Mont Saint-Clair e collegata a Marseillan da una lunga lingua

Trebuie să precizez că, astăzi, Gaeta este înfrățită cu orașul vecin Frontignan, iar Sète, care acum un secol se scria „Cette”, cu orașelul Cetara din peninsula amalfitană.

Ar mai fi multe lucruri de povestit despre legăturile italo-languedociene. Contactele mele au fost facilitate de prezența revistei *Siamo di nuovo insieme* pe care o adusesem cu mine. Sper să continui discuțiile începute la Sète cu ocazia unei vizite la Cetara și Gaeta, unde am fost invitat.

Nu pot, însă, să închei fără o notă... muzicală. Am asistat doar la un concert în ziua petrecută la Sète. Era vorba de recitalul *Le tre sorelle*, originare din Torino, dar care cântă melodii din folclorul tuturor regiunilor italiene. Le-am amintit, într-o scurtă conversație, istoria strălucită și tragică a surorilor Lescano. Pentru „Tuli, tuli, tulipan!” voi aștepta... data viitoare.

P.S.: Bilanțul zilelor de sărbătoare „Escale à Sète” a fost strălucit. După o informație găsită în cotidianul local *Midi Libre*, participarea în cele șapte zile ale manifestației ar fi depășit 350.000 de vizitatori. Pregătirile viitoarei „escale” au început deja. Sperăm că vizita navei-far a marinei italiene, faimoasa navă-școală *Amerigo Vespucci*, va fi confirmată. Vom face tot ce se poate pentru asta. Cum spune deviza navei, „*Non chi comincia, ma quel che persevera!*” („Nu cine începe, ci cel ce perseverează!”)

di terra, elementi questi che hanno contribuito a trasformare la città in una popolare destinazione turistica. Preciso che circa il 30% della popolazione di Sète è di origine... italiana. Del resto, Sète è famosa in Francia per la sua specialità culinaria tipica, «*la tielle sètoise*». «Mentre “*la tielle*”, nota come “*tielle de Sète*”, gode di una reputazione sempre più larga da quando una certa Adrienne Virducci ha cominciato a vendere le prime torte salate con il polpo negli anni '30, in precedenza consumate solo nell'intimità delle famiglie di pescatori italiani residenti a Sète, la “*tiella*”, quella vera, è... originaria di Gaeta». Sempre a Gaeta è stato rinvenuto un documento datato 997 d.C. in cui viene menzionato per la prima volta il termine «pizza». Lì, le casalinghe riempivano due sottili sfoglie di pasta con... quello che c'era in cucina, e le cuocevano in una padella di rame (*teglia*, in italiano) inventando quella che oggi si chiama «*la tiella*». Devo precisare che oggi Gaeta è gemellata con la vicina città di Frontignan, mentre Sète, che un secolo fa si scriveva «Cette», con la cittadina di Cetara nella penisola amalfitana.

Ci sarebbe ancora molto da raccontare sui legami tra l'Italia e la Linguadoca. I miei contatti sono stati agevolati dalla presenza della rivista *Siamo di nuovo insieme*, che avevo portato con me. Spero di poter proseguire le discussioni iniziate a Sète in occasione di una visita a Cetara e Gaeta, dove sono stato invitato.

Non posso però concludere senza una nota... musicale. Ho assistito a un solo concerto durante la giornata trascorsa a Sète. Si trattava del recital *Le tre sorelle*, originarie di Torino, ma che cantano brani appartenenti al folklore di tutte le regioni italiane. Ho ricordato loro, in una breve conversazione, la storia brillante e tragica delle sorelle Lescano. Per «Tuli, tuli, tulipan!» aspetterò... la prossima volta.

PS: Il bilancio delle giornate di festa «Escale à Sète» è stato estremamente positivo. Secondo quanto riportato dal quotidiano locale *Midi Libre*, nei 7 giorni della manifestazione i visitatori sarebbero stati oltre 350.000. I preparativi per la prossima «escale» sono già iniziati. Speriamo sarà confermata la visita della nave faro della Marina Militare italiana, la famosa nave scuola *Amerigo Vespucci*. Faremo tutto il possibile perché succeda. Come recita il motto della nave, «Non chi comincia, ma chi persevera!»

Familia Ruta – un clan stabilit în orașul Tulcea la începutul secolului al XX-lea

Localitate importantă la malul Dunării și port la gura Deltei, Tulcea găzduiește o populație multietnică. Aici, de-a lungul vremurilor, printre locuitorii de origine turcă, tătară, bulgară, greacă, rusă etc., și-au găsit rostul și italienii.

În cadrul demersului de identificare și completare a informațiilor privind prezența italiană în Dobrogea de Nord, cercetările arhivelor de la Galați, Brăila, Tulcea, Sulina și Bari (Italia), întreprinse pentru elaborarea unei lucrări de specialitate, au scos la lumină date despre numeroase familii de italieni. Dintre acestea, mi-a atras atenția o familie, care, pe lângă faptul că a fost foarte numeroasă, a contribuit și la importante lucrări în zonă, numele ei având o rezonanță până în zilele noastre. Este vorba despre familia Ruta, care a venit în România la începutul secolului al XX-lea și s-a stabilit la Tulcea. Din documentele identificate în arhiva de la Tulcea se constată că a fost o familie cu mulți membri, fapt ce ne determină să ne gândim că, poate, mai are descendenți și în prezent.

Primul ajuns în România a fost PASQUALE RUTA, cel mai probabil originar din Ruvo di Puglia (în unele acte românești numele localității fiind în mod eronat trecut ca Ruva di Bari), venit împreună cu soția GIOVINA RUTA, cu cei 8 copii (ANTONIO, VELIRE, FELICE ANGELO, MARIA, VINCENZIO, LUIGI, FRANCESCO și ANNA) și cu un nepot, VITONICOLA (fiul fratelui său, SALVATORE RUTA, și al ANNEI RUTA STRAGAPEDE).

PASQUALE RUTA și soția sa, GIOVINA, aveau domiciliul pe strada Traian nr. 8, în Tulcea. Giovina provenea tot din Ruvo di Puglia, fiind fiica lui FELICE și a MARIEI, și era născută în anul 1859. Conform certificatului de deces din Registrul Stării Civile, Tulcea, aceasta moare în acea localitate, la 62 de ani, în data de 28.09.1921.

În continuare vom vorbi despre copiii cuplului în ordinea nașterii sau după vârstele înregistrate în acte. Dintre cei opt fii, cel mai cunoscut a fost FELICE ANGELO RUTA. Membrii familiei Ruta erau cioplitori în piatră, sculptori în

Importante localități sulle rive del Danubio e porto alla foce del delta, Tulcea ospita una popolazione multietnica. Qui, nel corso dei secoli, tra gli abitanti di origine turca, tartara, bulgara, greca, russa, ecc., hanno trovato posto anche gli italiani.

Nell'ambito del processo d'identificazione e integrazione delle informazioni sulla presenza italiana nella Dobrugia settentrionale, le ricerche d'archivio svolte a Galați, Brăila, Tulcea, Sulina e Bari (Italia), intraprese per la stesura di un'opera di specialità, hanno portato alla luce dati riguardanti numerose famiglie italiane. Tra queste, ha attirato la mia attenzione una famiglia che, oltre ad essere molto numerosa, ha contribuito anche a importanti lavori nella zona e il cui nome riecheggia ancora oggi. Si tratta della famiglia Ruta, giunta in Romania all'inizio del XX secolo e stabilitasi a Tulcea. Dai documenti individuati nell'archivio di Tulcea si evince si sia trattato di una famiglia con molti membri, il che ci porta a pensare che, forse, abbia ancora dei discendenti al giorno d'oggi.

Il primo a raggiungere la Romania è stato PASQUALE RUTA, molto probabilmente originario di Ruvo di Puglia (in alcuni documenti romeni il nome della località è erroneamente riportato come Ruva di Bari), giunto insieme alla moglie GIOVINA RUTA e ai loro 8 figli (ANTONIO, VELIRE, FELICE ANGELO, MARIA, VINCENZIO, LUIGI, FRANCESCO e ANNA) e con un nipote, VITONICOLA (figlio di suo fratello, SALVATORE RUTA, e di ANNA RUTA STRAGAPEDE).

PASQUALE RUTA e sua moglie GIOVINA risiedevano in strada Traian n. 8, a Tulcea. Anche Giovina era originaria di Ruvo di Puglia, figlia di FELICE e MARIA, ed era nata nel 1859. Secondo il certificato di decesso del Registro dello Stato Civile di Tulcea, sarebbe morta in quella località, all'età di 62 anni, il 28.09.1921.

Di seguito parleremo dei figli della coppia in ordine di nascita o in base all'età registrata nei documenti. Tra gli otto figli, il più noto è stato FELICE ANGELO RUTA. I membri della famiglia Ruta erano scalpellini, scultori

de
Anișoara Liliana
Vals

traduzione
Clara Mitola

foto
arhiva autoarei ·
archivio dell'autrice

Monumentul
Independenței din
Tulcea (cunoscut și ca
Monumentul Reîntregirii
Dobrogei)

Monumento
dell'Indipendenza, a
Tulcea (conosciuto
anche come Monumento
alla Riunificazione della
Dobrugia)

marmură, constructori. Iată câteva date identificate în arhivă despre aceștia:

1. ANTONIO RUTA era născut în 24 decembrie 1882 la Ruvo di Puglia, Italia, și a fost căsătorit cu MATTIA [sic!] RUTA VILANI. Pentru familia lor avem mai multe domiciliu atestate de-a lungul anilor: strada Belvedere nr. 20, strada Principele Ferdinand nr. 45, strada Principele Ferdinand nr. 20 în 1914, strada Regina Elisabeta nr. 58/81 în 1920, strada Griviței nr. 24 în 1922. Cuplul a avut patru copii: ANA ROMANA RUTA (n. 22.08.1911, Tulcea – d. 24.08.1915), MATEO RUTA (n. 05.03.1915), AMELIO RUTA (n. 06.07.1920; căsătorit cu MARIA HACA, la Constanța pe 29.12.1946) și NINA RUTA (n. 07.02.1922; căsătorită cu SANTE CALOMBO pe 16.06.1946 la Constanța);

2. VELIRE RUTA, al doilea fiu, era născut în anul 1884, în Ruvo di Puglia, iar despre el avem o mențiune în 1914 cum că ar fi avut domiciliul în Tulcea, pe strada Isaccea nr. 77 și că era cioplitor;

3. FELICE ANGELO RUTA era al treilea fiul al familiei, născut și el la Ruvo di Puglia, în 13 februarie 1885, de meserie pietrar, cioplitor, sculptor în marmură. Era căsătorit cu MARIA RUTA VILANI, născută în anul 1887 în Italia. El a fost cel care a refăcut Monumentul Reîntregirii Dobrogei, din Parcul Monumentului, între anii 1933 – 1936, după ce acesta fusese distrus în timpul Primului Război Mondial. Era domiciliat în Tulcea, pe strada Principele Ferdinand nr. 51 în 1912, în strada Isaccea nr. 75 în 1914 și în strada Isaccea nr. 77 în 1921. Cuplul a avut șase copii: PASQUALE RUTA (n. 06.10.1912; căsătorit pe 16.11.1944 cu Lidia Kamergari), FRANCESCA RUTA (n. 29.09.1914), IDA RUTA (n. 16.08.1916; căsătorită cu Papuc Emil în 21.10.1943 și divorțată în 30.08.1985, revenind la numele de RUTA, București), VICTORIA

di marmo, costruttori. Ecco alcuni dati che li riguardano, identificati nell'archivio:

1. ANTONIO RUTA era nato il 24 dicembre 1882 a Ruvo di Puglia, in Italia, ed era sposato con MATTIA [sic!] RUTA VILANI. Per la loro famiglia abbiamo diversi domicili attestati nel corso degli anni: strada Belvedere n. 20, strada Principe Ferdinand n. 45, strada Principe Ferdinand n. 20 nel 1914, strada Regina Elisabeta n. 58/81 nel 1920, strada Griviței n. 24 nel 1922. La coppia ebbe quattro figli: ANA ROMANA RUTA (n. 22.08.1911, Tulcea – m. 24.08.1915), MATEO RUTA (n. 05.03.1915), AMELIO RUTA (n. 06.07.1920; sposato con MARIA HACA, a Constanța il 29.12.1946) e NINA RUTA (n. 07.02.1922; sposata con SANTE CALOMBO il 16.06.1946 a Constanța);

2. VELIRE RUTA, il secondo figlio, nato nell'anno 1884 a Ruvo di Puglia, in merito al quale abbiamo una menzione del 1914 secondo cui risiedeva a Tulcea, in strada Isaccea n. 77, e lavorava come intagliatore;

3. FELICE ANGELO RUTA era il terzo figlio della famiglia, nato anche lui a Ruvo di Puglia, il 13 febbraio 1885, di professione muratore, scalpellino e scultore di marmo. Era sposato con MARIA RUTA VILANI, nata nel 1887 in Italia. È stato lui a ricostruire il Monumento dedicato alla Riunificazione della Dobrugia, nel Parco del Monumento, tra il 1933 e il 1936, dopo la sua distruzione durante la Prima Guerra Mondiale. Erano residenti a Tulcea, in strada Principe Ferdinand n. 51 nel 1912, in strada Isaccea n. 75 nel 1914 e in strada Isaccea n. 77 nel 1921. La coppia ebbe sei figli: PASQUALE RUTA (nato il 06.10.1912; sposato il 16.11.1944 con Lidia Kamergari), FRANCESCA RUTA (nata il 29.09.1914), IDA RUTA (nata il 16.08.1916; sposata con Papuc Emil il 21.10.1943 e divorziata il 30.08.1985, tornando al cognome RUTA, Bucarest), VICTORIA RUTA (n. e m. 02.02.1920), STEFANO MARIO RUTA (n. 03.01.1921) e RAFAELA RUTA (n. e m. 25.10.1922);

4. MARIA RUTA era nata a Ruvo di Puglia il 9 gennaio 1887. Si è sposata il 27 gennaio 1922

Famiglia Ruta –
un clan stabilitosi
nella città di Tulcea
all'inizio del XX secolo

RUTA (n. și d. 02.02.1920), STEFANO MARIO RUTA (n. 03.01.1921) și RAFAELA RUTA (n. și d. 25.10.1922);

4. MARIA RUTA era născută tot la Ruvo di Puglia, în 9 ianuarie 1887. S-a căsătorit pe 27 ianuarie 1922 cu MICHELE CUOCCI, născut în aceeași localitate în 1892, din părinții VINCENZO CUOCCI și PASQUA CUOCCI. Domiciliat pe strada Buna Vestire nr. 14/15, Tulcea, cuplul a avut un copil care s-a născut mort pe 04.11.1922, VINCENZO CUOCCI RUTA;

5. VINCENZIO RUTA, născut la Ruvo di Puglia, în 19 octombrie 1889, era cioplitor, căsătorit cu ANGELA RUTA BARILI. Erau domiciliati pe strada Principe Ferdinand nr. 70. Pe 01 martie 1916 a decedat, cum rezultă din înscrisurile din actele italiene. Au avut o fată, GIOVINA RUTA, născută pe 04.12.1912;

6. LUIGI RUTA, născut la Ruvo di Puglia, în 01 ianuarie 1892, era tot cioplitor, căsătorit cu ANGELA RUTA CARASCOSI, născută în 1899. Aveau domiciliul în strada Traian nr. 8. Au avut o fetiță, CONCETTA RUTA, născută pe 29 octombrie 1921, care s-a căsătorit cu M. L. POPESCU în data de 01.01.1946, la Giurgiu, și care a decedat la Brăila pe 11.10.2015;

7. FRANCESCO RUTA era născut la Ruvo di Puglia, în 09 iunie 1894, și a decedat pe 09 februarie 1959, în Italia, la Bari, cum consemnează documentele italiene;

8. ANA RUTA, ultimul copil, era născută, ca și frații ei, la Ruvo di Puglia, în 1896. A decedat pe 9 august 1975 la Craiova. A fost căsătorită cu verișorul său, VITONICOLA RUTA, născut tot la Ruvo di Puglia, în 22 decembrie 1889 (fiul lui SALVATORE RUTA și al ANNEI RUTA STRAGAPEDE, cum am menționat anterior). Au avut domiciliul pe strada Isaccea nr. 79 și au avut doi copii: SALVADOR RUTA (n. 28 august 1920) și GIOVINA RUTA (n. 09 octombrie 1921).

Revenind la cel mai cunoscut dintre frații RUTA, activitatea profesională a lui Felice Angelo Ruta este atestată de evidențele Prefecturii județului Tulcea din anul 1924 (Serviciul Administrativ, Dosar nr. 255/1924), într-un tabel cu întreprinderile industriale din județ, care menționează atelierul de sculptură situat pe strada Isaccea nr. 79 și domiciliul pe strada Isaccea nr. 35. De asemenea, Dosarul nr. 7/1936 din fondul Serviciului Tehnic al Primăriei confirmă desemnarea sa oficială pentru proiectul de restaurare a Monumentului Reîntregirii Dobrogei, reprezentativ pentru oraș. În aceste documente din 1936 apare că ar fi lucrat și la bustul lui Spiru Haret, realizat în anul 1924.

con MICHELE CUOCCI, nato nella stessa località nel 1892, dai genitori VINCENZO CUOCCI e PASQUA CUOCCI. Residente in strada Buna Vestire n. 14/15, a Tulcea, la coppia ebbe un figlio nato morto il 4 novembre 1922, VINCENZO CUOCCI RUTA;

5. VINCENZIO RUTA, nato a Ruvo di Puglia il 19 ottobre 1889, era scalpellino, sposato con ANGELA RUTA BARILI. Erano domiciliati in strada Principe Ferdinand n. 70. Il 1° marzo 1916 è deceduto, come risulta dalle informazioni registrate nei documenti italiani. Hanno avuto una figlia, GIOVINA RUTA, nata il 4 dicembre 1912;

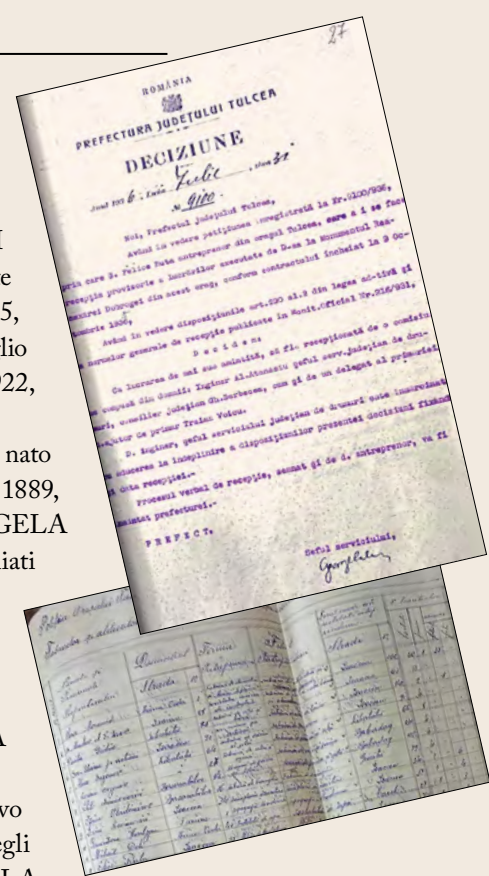
6. LUIGI RUTA, nato a Ruvo di Puglia il 1° gennaio 1892, anch'egli scalpellino, sposato con ANGELA RUTA CARASCOSI, nata nel 1899.

Il loro domicilio era su strada Traian n. 8. Hanno avuto una bambina, CONCETTA RUTA, nata il 29 ottobre 1921, sposata a sua volta con M. L. POPESCU in data 01.01.1946, a Giurgiu, e deceduta a Brăila l'11.10.2015;

7. FRANCESCO RUTA era nato a Ruvo di Puglia il 9 giugno 1894, ed è deceduto il 9 febbraio 1956, in Italia, a Bari, come attestato dai documenti italiani;

8. ANA RUTA, ultima figlia, era nata come i suoi fratelli a Ruvo di Puglia nel 1896. È deceduta il 9 agosto 1975 a Craiova. Ha sposato suo cugino, VITONICOLA RUTA, nato anch'egli a Ruvo di Puglia il 22 dicembre 1889 (figlio di SALVATORE RUTA e di ANNA RUTA STRAGAPEDE, come menzionato in precedenza). Il loro domicilio si trovava in strada Isaccea n. 79 e hanno avuto due figli: SALVADOR RUTA (nato il 28 agosto 1920) e GIOVINA RUTA (nata il 9 ottobre 1921).

Tornando al più noto dei fratelli RUTA, l'attività professionale di Felice Angelo Ruta è attestata dai registri della Prefettura del distretto di Tulcea del 1924 (Servizio Amministrativo, Fascicolo n. 255/1924), in una tabella delle imprese industriali della provincia, che menziona l'atelier di scultura situato su strada Isaccea n. 79 e il domicilio su strada Isaccea n. 35. Inoltre, il fascicolo n. 7/1936 del fondo del Servizio Tecnico del Comune conferma la sua nomina ufficiale per il progetto di restauro del Monumento alla Riunificazione della Dobrugia, rappresentativo della città. In questi documenti del 1936 risulta che avrebbe lavorato anche al busto di Spiru Haret, realizzato nel 1924.

L'estate italiana tra stelle, santi e tradizioni: le feste che uniscono il Paese

di
Maria Carmen
Neagoe

traducere
Olivia Simion

Con l'arrivo dell'estate, l'Italia non celebra solo il sole e il mare: in ogni angolo del Paese si accendono fuochi, si preparano sagre, si invocano santi e si ammirano stelle cadenti. L'estate in Italia è un periodo ricco di colori, suoni e sapori. Le feste estive italiane sono un momento di celebrazione della vita, della cultura e della storia.

Odată cu sosirea verii, Italia nu celebrează doar soarele și marea: în fiecare colț al țării se aprind focuri, se pregătesc serbări populare, se invocă sfinți și se admiră stele căzătoare. Vara în Italia este o perioadă bogată în culori, sunete și arome. Sărbătorile estivale italiene reprezintă un moment de celebrare a vieții, a culturii și a istoriei.

Vara italiană între stele, sfinți și tradiții: sărbătorile care unesc țara

Ecco alcune delle tradizioni più importanti e suggestive delle feste estive italiane. Da San Lorenzo a Ferragosto, le feste popolari scandiscono i giorni più caldi dell'anno, fondendo tradizione religiosa e gioia collettiva.

LA FESTA DEL REDENTORE A VENEZIA

Una delle celebrazioni più spettacolari dell'estate italiana è la Festa del Redentore, che si tiene ogni anno a Venezia il terzo fine settimana di luglio. Questa festa ha origini nel XVI secolo, quando i veneziani ringraziarono Dio per la fine dell'epidemia di peste, costruendo la Chiesa del Redentore sull'isola della Giudecca.

Durante la festa, un ponte galleggiante collega Venezia all'isola della Giudecca, permettendo ai fedeli di attraversare il canale per partecipare alla messa solenne. La sera, il cielo sopra la laguna si illumina con uno spettacolo di fuochi d'artificio che attira migliaia di visitatori da tutto il mondo. Le barche colorate e fiorite navigano lungo il canale, creando uno scenario magico e indimenticabile.

IL PALIO DI SIENA

Un'altra festa estiva molto famosa è il Palio di Siena, una corsa di cavalli che si tiene due volte all'anno, il 2 luglio e il 16 agosto, nella storica Piazza del Campo. Questa competizione ha radici medievali e coinvolge le contrade della città, che sono quartieri storici con una forte identità e rivalità.

Il Palio è molto più di una semplice corsa di cavalli: è un evento che coinvolge l'intera comunità. Ogni contrada ha il proprio cavallo e fantino, e la gara è preceduta da una serie di cerimonie e rituali, tra cui la benedizione dei cavalli e un corteo storico con costumi tradizionali. La competizione è feroce e il premio, il «Palio», è un simbolo di grande prestigio.

Iată câteva dintre cele mai importante și suggestive tradiții ale sărbătorilor de vară italiene. De la San Lorenzo la Ferragosto, sărbătorile populare marchează cele mai fierbinți zile ale anului, îmbinând tradiția religioasă cu bucuria colectivă.

SĂRBĂTOAREA REDENTORE LA VENEȚIA

Una dintre cele mai spectaculoase sărbători ale verii italiene este „Festa del Redentore”, care are loc în fiecare an la Veneția, în al treilea weekend din iulie. Această sărbătoare își are originile în secolul al XVI-lea, când venețienii i-au mulțumit lui Dumnezeu pentru sfârșitul epidemiei de ciumă, construind Biserica „Del Redentore” pe insula Giudecca.

În timpul sărbătorii, un pod plutitor leagă Veneția de insula Giudecca, permițând credincioșilor să traverseze canalul pentru a participa la slujba solemnă. Seara, cerul de deasupra lagunei se luminează cu un spectacol de artificii care atrage mii de vizitatori din întreaga lume. Bărcile colorate și împodobite cu flori navighează pe canal, creând un decor magic și de neuitat.

PALIO DI SIENA

O altă sărbătoare estivală foarte cunoscută este „Palio di Siena”, o cursă de cai care are loc de două ori pe an, pe 2 iulie și 16 august, în istorica Piazza del Campo. Această competiție are rădăcini medievale și implică *contradele* orașului, cartiere istorice cu identitate și rivalitate puternice.

Palio este mult mai mult decât o simplă cursă de cai: este un eveniment care implică întreaga comunitate. Fiecare *contrada* are propriul cal și propriul călăreț, iar cursa este precedată de ceremonii și ritualuri, precum binecuvântarea cailor și o paradă istorică în costume tradiționale. Competiția este intensă, iar premiul, „Palio”, este un simbol de mare prestigiu.

La celebrație unice
la storia religiosa
(la costruzione della
chiesa del Palladio) con
la tradizione popolare
veneziana

Celebrarea combină
istoria religioasă
(construcția bisericii
lui Palladio) cu tradiția
populară venețiană

È un evento
estremamente serio per
i senesi, non solo uno
spettacolo turistico

Este un eveniment
extrem de serios pentru
sienesi, nu doar un
spettacolo turistic

A P R I L I E • M A I

LA FESTA DI SANT'ANNA A ISCHIA

A conclusione della serata, il Castello Aragonese viene illuminato con fuochi d'artificio che simulano un incendio

La sfârșitul serii, Castelul Aragonese este iluminat cu artificii care simulează un incendiu

Sull'isola di Ischia, il 26 luglio si celebra la Festa di Sant'Anna, patrona delle partorienti e delle donne incinte. Questa festa ha un'origine antica e unisce elementi religiosi e folkloristici in una processione di barche decorate che parte dalla chiesa di Sant'Anna e naviga lungo la costa fino al Castello Aragonese. Le barche, riccamente addobbate con fiori, luci e figure di santi, competono per bellezza. Si tratta di un evento molto sentito dagli isolani e rappresenta un momento di forte coesione comunitaria e devozione religiosa.

foto: ischiapress24.com

Si tratta di un torneo cavalleresco barocco che vede sfidarsi i cavalieri dei 10 rioni cittadini in una prova di precisione e velocità estrema

Este un turneu de jousturi în stil baroc în care cavalerii din cele 10 districte ale orașului se întrec într-o probă de precizie și viteză extremă.

APRILE • MAGGIO

LA GIOSTRA DELLA QUINTANA A FOLIGNO

In Umbria, una delle feste estive più suggestive è la Giostra della Quintana, che si tiene a Foligno, a giugno e settembre. Questa rievocazione storica medievale vede i cavalieri delle dieci contrade della città sfidarsi in una gara di abilità e destrezza. La giostra si svolge nel Campo de li Giochi, un'arena appositamente allestita, dove i cavalieri devono colpire con la lancia un bersaglio mobile, il «Moro».

La Quintana è preceduta da un corteo storico con costumi d'epoca, sbandieratori, tamburini e figuranti che sfilano per le vie del centro. Le contrade si sfidano in competizioni gastronomiche e artistiche, creando un'atmosfera di festa e rivalità, un'occasione per immergersi nella storia e nelle tradizioni medievali dell'Umbria.

SĂRBĂTOAREA SFINTEI ANNA LA ISCHIA

Pe insula Ischia, pe 26 iulie se celebrează „Festa di Sant'Anna”, protectoarea femeilor însărcinate. Această sărbătoare are origini vechi și îmbină elemente religioase și folclorice într-o procesiune de bărci decorate, care pornește de la Biserica „Sant'Anna” și navighează de-a lungul coastei până la Castelul Aragonese. Bărcile, bogat împodobite cu flori, lumini și figuri de sfinți, concurează pentru frumusețe. Este un eveniment foarte important pentru localnici și reprezintă un moment de coeziune comunitară și devoțiune religioasă.

GIOSTRA DELLA QUINTANA LA FOLIGNO

În Umbria, una dintre cele mai impresionante sărbători estivale este „Giostra della Quintana”, care are loc la Foligno, în iunie și septembrie. Această reconstituire istorică medievală îi vede pe cavalerii celor zece *contrade* ale orașului sfidându-se într-o competiție de abilitate și precizie. Sărbătoarea se desfășoară în Campo de li Giochi, o arenă special amenajată, unde cavalerii trebuie să lovească cu lancia o țintă mobilă, „Moro”.

Evenimentul este precedat de o paradă istorică cu costume de epocă, aruncători de steaguri, toboșari și figuranți care defilează pe străzile centrului. *Contradele* se întrec și în competiții gastronomiche și artistice, creând o atmosferă de sărbătoare și rivalitate, o ocazie de a te cufunda în istoria și tradițiile medievale ale Umbriei.

foto: umbriaumbria.com

LA NOTTE DELLA TARANTA IN PUGLIA

In Puglia, una delle feste estive più attese è la Notte della Taranta, un festival di musica popolare che si tiene ad agosto a Melpignano, nel Salento. Questo evento celebra la tradizione della pizzica, una danza e musica tipiche della regione, legate a riti ancestrali di guarigione dal morso della tarantola.

Il festival attira migliaia di persone che ballano al ritmo coinvolgente della pizzica, suonata da gruppi locali in un'esplosione di energia, con concerti che durano fino all'alba. È un'occasione unica per scoprire la cultura e le tradizioni musicali del Salento.

LA NOTTE DI SAN LORENZO: LA MAGIA DELLE STELLE CADENTI

La notte del 10 agosto, dedicata a San Lorenzo, è tra le più poetiche dell'anno. È il momento in cui tutti alzano gli occhi al cielo per cercare una stella cadente ed esprimere un desiderio. Secondo la tradizione cattolica, le «lacrime

di San Lorenzo» sarebbero le stelle che piangono il martirio del santo. Oggi, invece, sono il simbolo romantico per eccellenza dell'estate italiana. Molti comuni organizzano serate all'aperto, osservazioni astronomiche, eventi culturali e concerti sotto le stelle.

15 AGOSTO – FERRAGOSTO E L'ASSUNZIONE DI MARIA: FEDE E VACANZA

Il 15 agosto, l'Italia celebra il Ferragosto, una ricorrenza antica che unisce sacro e profano, una

foto: wikimedia.org

NOAPTEA TARANTEI ÎN PUGLIA

În Puglia, una dintre cele mai așteptate sărbători estivale este „La Nocte della Taranta”, un festival de muzică populară care are loc în august la Melpignano, în Salento. Evenimentul celebrează tradiția *pizzica*, un dans și un stil muzical tipice regiunii, legate de ritualuri ancestrale de vindecare a mușcăturii tarantulei.

Festivalul atrage mii de oameni care dansează pe ritmul antrenant de *pizzica*, interpretată de grupuri locale într-o explozie de energie, cu concerte care durează până în zori. Este o ocazie unică de a descoperi cultura și tradițiile muzicale ale regiunii Salento.

NOAPTEA LUI SAN LORENZO: MAGIA STELELOR CĂZĂTOARE

Noaptea de 10 august, dedicată Sfântului Lorenzo, este una dintre cele mai poetice ale anului. Este momentul în care toți ridică privirea spre cer pentru a căuta o stea căzătoare și a-și pune o dorință. În tradiția catolică, „lacrimele lui San Lorenzo” ar fi stelele care plâng martiriul sfântului. Astăzi, ele sunt simbolul romantic prin excelență al verii italiene. Multe localități organizează seri în aer liber, observații astronomice, evenimente culturale și concerte sub cerul liber.

15 AUGUST – FERRAGOSTO ȘI ADORMIREA MAICII DOMNULUI: CREDINȚĂ ȘI VACANȚĂ

Pe 15 august, Italia celebrează „Ferragosto”, o sărbătoare veche care unește sacrul și profanul, o zi națională cu rădăcini în Roma antică. Termenul provine din latinescul *Feriae Augusti*, vacanțele împăratului Augustus, instituite în anul 18 î.Hr. pentru a marca sfârșitul muncilor agricole.

Astăzi, Ferragosto înseamnă excursii, grătare, picnicuri, focuri de artificii și plaje pline. Este inima vacanțelor de vară italiene. Multe orașe organizează evenimente speciale, spectacole pirotehnice, concerte și festivaluri gastronomice. La mare, la munte sau la țară, Ferragosto este un moment de relaxare și bucurie, o ocazie de a te bucura de vară și de frumusețea Italiei.

La tradiție deriva dal rituale di guarigione delle «tarantate» (donne che si credeva fossero state morse dal ragno tarantola). L'unico rimedio considerato efficace era una danza frenetica e ipnotica, accompagnata dal ritmo rapido dei tamburelli

Tradiția provine din ritualul vindecării „tarantatelor” (femei despre care se credea că au fost mușcate de păianjenul tarantula). Singurul remediu considerat eficient era un dans frenetic, hipnotic, acompaniat de ritmul rapid al tamburinelor

Dal punto di vista scientifico, questo fenomeno è causato dal passaggio della Terra attraverso lo sciame meteorico delle Perseidi

Din punct de vedere științific, acest fenomen este cauzat de trecerea Pământului prin ploaia de meteoriți Perseide

fiesta nazionale che ha radici nell'antica Roma. Il termine deriva infatti dal latino *Feriae Augusti*, le vacanze dell'imperatore Augusto, istituite nel 18 a.C. per celebrare la fine dei lavori agricoli.

Oggi Ferragosto è sinonimo di gite fuori porta, grigliate, picnic, fuochi d'artificio e spiagge affollate. È anche il cuore delle vacanze estive italiane. Molte città organizzano eventi speciali, come spettacoli pirotecnici, concerti e sagre. Al mare, sulle montagne o in campagna, Ferragosto è un momento di relax e divertimento, un'occasione per godersi l'estate e la bellezza del territorio italiano.

SANTA MARIA E LE PROCESSIONI SUL MARE

Nella tradizione cattolica si celebra l'Assunzione della Vergine Maria in cielo. Il 14-15 agosto molte città costiere celebrano Santa Maria Assunta con processioni marittime spettacolari. Le statue della Madonna vengono portate in barca, seguite da cortei di fedeli e barche addobbate. È un momento di spiritualità profonda ma anche di forte impatto visivo ed emotivo.

Esistono altre feste locali e sagre estive che portano i visitatori tra gusto e identità italiana. Da nord a sud, ogni paese ha la sua *sagra* o *fiesta patronale* in estate: in Toscana, la **Sagra del Cinghiale** che anima le colline; in Puglia, le luminarie e i fuochi d'artificio illuminano la notte di **Santa Domenica**; in Sicilia, agosto porta la festa di **Sant'Alfio** o di **San Rocco**, con carri e bande musicali.

Le feste estive italiane sono un caleidoscopio di emozioni, colori e sapori. Ogni regione, ogni città, e spesso ogni piccolo borgo ha le sue tradizioni uniche e affascinanti. Partecipando a queste feste puoi scoprire l'anima dell'Italia, la sua storia e la sua cultura. Che si tratti di scrutare una stella cadente, di una processione religiosa, di accendere un fuoco in onore di un santo, di una gara medievale, di un festival musicale o di una sagra gastronomica, le feste estive italiane offrono esperienze indimenticabili e autentiche.

Le feste estive italiane uniscono passato e presente, sacro e profano, cielo e terra e mantengono vive le tradizioni popolari. L'estate in Italia è un viaggio tra memoria, cultura e comunità.

SANTA MARIA ȘI PROCESIUNILE PE MARE

Tradiția catolică celebrează și ea Adormirea Maicii Domnului. În 14-15 august, multe orașe de coastă sărbătoresc cu procesiuni maritime spectaculoase. Statuile Fecioarei sunt purtate în bărci, urmate de cortegii de credincioși și bărci împodobite. Este un moment de profundă spiritualitate, dar și de mare impact vizual și emoțional.

Există și alte sărbători locale și festivaluri estivale care îi poartă pe vizitatori printre arome și identitatea italiană. De la nord la sud, fiecare sat are propria sa *sagra* sau *sărbătoare a sfântului patron*: în Toscana, „*Sagra del Cinghiale*” (Sărbătoarea porcului mistreț) animă colinele; în Puglia, luminile și artificiile luminează noaptea de **Sfânta Domenica**; în Sicilia, luna august aduce sărbătoarea **Sfântului Alfio** sau a **Sfântului Rocco**, cu care alegorice și fanfare.

Sărbătorile estivale italiene sunt un caleidoscop de emoții, culori și arome. Fiecare regiune, fiecare oraș și adesea fiecare mic sat are tradițiile sale unice și fascinante. Participând la aceste sărbători, poți descoperi sufletul Italiei, istoria și cultura ei. Fie că privești o stea căzătoare, participi la o procesiune religioasă, aprinzi un foc în cinstea unui sfânt, urmărești o competiție medievală, un festival muzical sau un festival gastronomic, sărbătorile estivale italiene oferă experiențe autentice și de neuitat.

Sărbătorile italiene de vară unesc trecutul și prezentul, sacrul și profanul, cerul și pământul și mențin vii tradițiile populare. Vara în Italia este o călătorie prin memorie, cultură și comunitate.

Le processioni sul mare coinvolgono diverse località costiere che celebrano la Madonna affinché protegga i pescatori e i naviganti

Procesiunile pe mare implică diverse orașe de coastă care o celebrează pe Madonna pentru ca aceasta să protejeze pescarii și marinarii

foto: facebook.com/IsabellaDoppiu

Agrigento e il Concorso internazionale «Uno, Nessuno e Centomila»

Un'esperienza teatrale
formativa degli studenti
e non solo

C'è un filo sottile che lega la Sicilia di Luigi Pirandello alla Romania di oggi, e in particolare al Liceo Teorico «Dante Alighieri» di Bucarest. Un filo che passa attraverso le mani di ragazzi che modellano una giara di scena, le voci che recitano in italiano, gli occhi che scoprono dentro una novella di cent'anni fa come in uno specchio il riflesso di qualcosa di profondamente familiare. È questo il cuore del progetto teatrale che ha portato gli studenti della «Dante Alighieri» a misurarsi per la terza volta con il teatro pirandelliano, portando in scena *La giara* ad Agrigento sul palco del Teatro «Luigi Pirandello» al Concorso Internazionale «Uno, Nessuno e Centomila», dal 14 al 17 aprile 2026.

La scelta di *La giara* non è stata il frutto di un lungo ragionamento didattico, bensì di un'intuizione collettiva. Dopo *La berretta di Padova* e *La patente*, la novella si è imposta in modo naturale, come prosecuzione coerente di un percorso già avviato. Tre anni, tre novelle, tre tappe di un viaggio dentro uno degli autori più complessi della letteratura italiana, con un filo tematico che non si spezza mai: identità, giudizio sociale, rapporto tra individuo e comunità.

La novella, con il suo tono apparentemente leggero e comico, nasconde un conflitto umano molto forte, legato al possesso, all'ostinazione e ai rapporti di potere. All'interno di questo progetto possiamo senz'altro sottolineare un aspetto pedagogico importante: la comicità pirandelliana permette di entrare in questi temi in modo accessibile, senza che la riflessione risulti pesante o moralistica. Proprio questa leggerezza diventa uno strumento potente per parlare di questioni profonde.

Uno degli elementi più originali della messa in scena è stata la trasformazione della giara da semplice oggetto di scena a presenza scenica quasi vivente. L'idea è emersa durante le attività laboratoriali: la giara non era solo al centro della storia, ma il centro simbolico dell'intero conflitto. La soluzione trovata, e cioè far «costruire» la giara dai corpi stessi degli studenti, ha prodotto uno degli effetti più potenti della rappresentazione.

Theodora Costei, una delle studentesse che hanno composto fisicamente la giara, lo spiega con parole che vanno oltre la tecnica: «Non è solo

Există un fir subțire care leagă Sicilia lui Luigi Pirandello de România de astăzi și, în mod special, de Liceul Teoretic „Dante Alighieri” din București. Un fir ce trece prin mâinile elevilor care modelează o urnă de lut ca recuzită, prin vocile care recită în italiană, prin ochii care descoperă într-o năvelă veche de o sută de ani, ca într-o oglindă, reflexia a ceva profund familiar. Acesta este miezul proiectului teatral care i-a adus pe elevii de la „Dante Alighieri” să se confrunte pentru a treia oară cu teatrul pirandellian, punând în scenă *La giara* la Agrigento, pe scena Teatrului „Luigi Pirandello”, în cadrul Concursului Internațional „Uno, Nessuno e Centomila”, între 14 și 17 aprilie 2026.

Alegerea năvelei *La giara* nu a fost rezultatul unei lungi reflecții didactice, ci al unei intuiții colective. După *La berretta di Padova* și *La patente*, această năvelă s-a impus în mod natural, ca o continuare coerentă a unui drum deja început. Trei ani, trei năvele, trei etape ale unei călătorii în interiorul unuia dintre cei mai complecși autori ai literaturii italiene, unite de un fir tematic care nu se rupe niciodată: identitate, judecată socială, raportul dintre individ și comunitate. Năvela, cu tonul ei aparent ușor și comic, ascunde un conflict

Concorso Internazionale
UNO, NESSUNO E CENTOMILA
9ª EDIZIONE
PREMIO SPECIALE ORIGINALITÀ DELLA RIELABORAZIONE CREATIVA
La Giara
di Șulea Bianca Ștefania, Projeșanu Erika Alexandra, Dincă Sebastian
Liceul Teoretic „Dante Alighieri” di Bucarest
AGRIGENTO, TEATRO PIRANDELLO, 17 APRILE 2026

di

Prof.ssa Daniela Ducu
Prof.ssa Maria-Carmen Neagoe
Con il contributo degli studenti:
Theodora Costei,
Sebastian Dincă,
Francesca Hristache, Erika Prejaneanu

traducere

Olivia Simion

foto

archivio degli autori
· arhiva autorilor

APRILIE · MAI

un oggetto, è una sorta di insegnamento perché nella vita quando proviamo a sistemare le cose, ci compliciamo troppo, e questo peggiora la situazione.»

Francesca Hristache coglie la dimensione collettiva: «La giara è diventata un simbolo del lavoro condiviso. Quando l'abbiamo creata tutti insieme, ho capito che ognuno di noi ha aggiunto qualcosa di suo, creando un essere vivente e non un semplice oggetto privo di vita e di valore.»

Il lavoro pedagogico ha preso spunto da una domanda semplice: quando il desiderio di possesso diventa ossessione? Attraverso discussioni e improvvisazioni teatrali, i ragazzi hanno collegato il comportamento di Don Lollò a situazioni contemporanee. Il risultato è stato sorprendente. E ce lo dicono i ragazzi. Ad esempio, Sebastian Dincă: «È ovvio che tutti noi abbiamo una forma di ossessione del possesso. Tutti siamo appiccicati al telefonino, fissati su un certo *influencer* oppure affezionati a un certo videogioco. Ci siamo subito riconosciuti nell'ossessione del possesso.» E questa sua riflessione crea un ponte inaspettato tra la Sicilia agraria di inizio Novecento e il mondo digitale di oggi. Un'altra studentessa, Erika Prejneanu, porta invece un ricordo d'infanzia: da piccola non tollerava che altri toccassero i suoi giocattoli, finché ha visto il sorriso di un'altra bambina che giocava con la sua bambola. «Solo allora ho capito che avere amici significa condividere.» Sicuramente, una lezione che Don Lollò non riesce mai ad imparare.

Uno dei nodi interpretativi proposti ai ragazzi: «Chi è il vero prigioniero – Don Lollò o Zi' Dima?», ha rivelato una capacità di lettura stratificata. Per Sebastian Dincă, entrambi sono vittime della stessa logica: uno prigioniero psicologicamente, l'altro fisicamente. Francesca Hristache sintetizza con equilibrio: «Zi' Dima è prigioniero della giara stessa, invece Don Lollò è prigioniero della sua vita.» Ed è proprio questa sua intuizione, e cioè che la prigione peggiore sia quella invisibile, quella delle proprie ossessioni, a rendere il testo ancora urgente.

Altrettanto stimolante la domanda sull'astuzia di Zi' Dima: può essere forse una forma di giustizia? Le risposte mostrano sfumature diverse ma nessuna ingenua. Chi la vede come ultima soluzione in assenza di altri strumenti, chi preferisce «restare un uomo con la spina dorsale». Il teatro ha fatto il suo lavoro: non ha dato risposte, ha aperto domande.

Durante i laboratori abbiamo chiesto ai ragazzi di ridurre il testo a una parola, il che è sempre rivelatore. Le parole scelte dagli studenti tracciano una mappa emotiva di rara profondità. Ecco cosa hanno risposto: **DISPERAZIONE** per Sebastian Dincă, che vede tutta la storia ruotare sulla disperazione dei due protagonisti. Oppure, **RINASCITA** per Erika Prejneanu, che

uman puternic, legat de posesie, încăpătânare și raporturi de putere. În cadrul acestui proiect putem sublinia un aspect pedagogic important: comicul pirandellian permite abordarea acestor teme într-un mod accesibil, fără ca reflecția să devină apăsătoare sau moralizatoare. Tocmai această lejeritate devine un instrument puternic pentru a vorbi despre chestiuni profunde.

Unul dintre cele mai originale elemente ale spectacolului a fost transformarea vasului de lut din simplu obiect de recuzită într-o prezență scenică aproape vie. Ideea a apărut în timpul atelierelor: urna nu era doar în centrul poveștii, ci centrul simbolic al întregului conflict. Soluția găsită – aceea de a „construi” oala din corpurile elevilor – a produs unul dintre cele mai puternice efecte ale reprezentației.

Theodora Costei, una dintre elevele care au compus fizic vasul, explică în cuvinte care trec dincolo de tehnică: „Nu este doar un obiect, este un fel de învățătură, pentru că în viață, atunci când încercăm să reparăm lucrurile, ne complicăm prea mult, ceea ce înrăutățește situația.”

Francesca Hristache surprinde dimensiunea colectivă: „Vasul a devenit un simbol al muncii împreună. Când l-am creat toți împreună, am înțeles că fiecare dintre noi a adăugat ceva al lui, creând o ființă vie și nu un simplu obiect lipsit de viață și valoare.”

Demersul pedagogic a pornit de la o întrebare simplă: când devine dorința de a poseda o obsesie? Prin discuții și improvizații teatrale, elevii au legat comportamentul lui Don Lollò de situații contemporane. Rezultatul a fost surprinzător – iar elevii o spun cel mai bine. Sebastian Dincă: „Este foarte evident că toți avem o formă de obsesie a posesiei. Suntem lipiți de telefon, fixați pe un anumit *influencer* sau atașați de un anumit joc video. Ne-am regăsit imediat în obsesia posesiei.” Reflecția lui creează o punte neașteptată între

Agrigento și Concursul Internațional „Uno, Nessuno e Centomila”

O experiență teatrală
 formativă pentru elevi
 și nu numai

nella rottura della giara legge un nuovo inizio. Una parola che descrive non solo questo lavoro ma tutta l'opera pirandelliana: COMPLESSITÀ per Theodora Costei, perché la giara simboleggia la personalità umana con tutte le sue contraddizioni. ORGOGLIO per Francesca Hristache, che vi legge l'ironia pirandelliana sulla limitazione delle libertà e sulla forza della voglia di vivere. Quattro parole, quattro chiavi diverse per la stessa porta. È questo il segno più eloquente del successo del progetto: non interpretazioni uniformi, ma la libertà ritrovata da ciascuno nel trovare la propria.

Dietro ogni scelta scenica c'è stata la tessitura paziente di un lavoro collettivo tra studenti, insegnanti e laboratorio teatrale. Quest'anno il gruppo ha mostrato una coesione superiore alle edizioni precedenti: più saldato, più compatto, con un risultato più coerente e scorrevole. Al momento della rappresentazione, ogni passo e ogni respiro erano il frutto di una creazione davvero condivisa. L'esperienza di Agrigento, però, non si è esaurita nei minuti dello spettacolo. I giorni siciliani hanno avuto un valore che va oltre il palco: nuove amicizie con studenti di altre scuole e altri paesi, giri per la città, momenti di svago condiviso. E poi c'è l'emozione scenica, quella che nessun racconto riesce del tutto a catturare: «Salire sul palco crea sempre tante emozioni, però quando inizia la rappresentazione vanno tutte via.» In questa frase c'è tutto il paradosso meraviglioso del teatro: la paura che si trasforma in presenza, il tremore che diventa voce.

Cosa resta, alla fine? Questa non è sempre una domanda facile, però in questo caso la risposta arriva quasi subito: oltre alle competenze teatrali, il progetto lascia una maggiore capacità di lettura critica della realtà, la consapevolezza del valore del lavoro di gruppo e la possibilità di esprimersi attraverso il linguaggio artistico. Il teatro diventa strumento per sviluppare empatia, pensiero critico e consapevolezza sociale. Non una meta, ma un mezzo per imparare a stare in scena nella vita, a reggere lo sguardo dell'altro, a costruire insieme qualcosa che da soli non si potrebbe fare.

La conferma più bella arriva dagli stessi ragazzi: partecipare per la terza volta è un onore, ogni anno la fascinazione cresce, e la prossima edizione si affronta già con la determinazione di chi sa che c'è ancora qualcosa da conquistare. Pirandello, chissà, ne sarebbe compiaciuto.

Chiudiamo questa riflessione facendo i complimenti alla squadra di studenti che ha contribuito alla messa in scena e alla registrazione del lavoro teatrale di quest'anno: Di Gangi Giardina Luca, Dincă Sebastian, Prejneanu Erika Alexandra, Ducu Sebastian Ștefan, Adiaconiței Sofia Alexia, Bălan Eva Ioana, Șulea Bianca Ștefania, Suhii Anastasia, Marin Tudor Matei, Rakitzis Zlata, Hristache Francesca Maria Paula,

Sicilia agrară de la începutul secolului al XX-lea și lumea digitală de astăzi. O altă elevă, Erika Prejneanu, aduce, în schimb, o amintire din copilărie: când era mică, nu suporta ca alții să îi atingă jucăriile, până când a văzut zâmbetul unei fetițe care se juca cu păpușa ei. „Abia atunci am înțeles că a avea prieteni înseamnă a împărți.” Cu siguranță, o lecție pe care Don Lollò nu reușește niciodată să o învețe.

Una dintre întrebările interpretative propuse elevilor – „Cine este adevăratul prizonier: Don Lollò sau Zi' Dima?” – a scos la iveală o capacitate de lectură stratificată. Pentru Sebastian Dincă, amândoi sunt victime ale aceleiași logici: unul prizonier psihologic, celălalt fizic. Francesca Hristache sintetizează echilibrată: „Zi' Dima este prizonierul vasului însuși, în timp ce Don Lollò este prizonierul propriei vieți.” Și tocmai acest fapt intuit de ea – acela că cea mai grea închisoare este cea invizibilă, a propriilor obsesii – face ca textul să rămână actual.

La fel de stimulative a fost întrebarea despre șiretenia lui Zi' Dima: poate fi ea o formă de dreptate? Răspunsurile elevilor au fost nuanțate, niciodată naive: unii o văd ca pe ultima soluție în lipsa altor instrumente, alții preferă „să rămână un om cu coloană vertebrală”. Teatrul și-a făcut treaba: nu a dat răspunsuri, ci a deschis întrebări.

În timpul atelierelor, elevilor li s-a cerut să reducă textul la un singur cuvânt – un exercițiu mereu revelator. Cuvintele alese trasează o hartă emoțională de o rară profunzime. Iată ce au răspuns: DISPERARE – pentru Sebastian Dincă, cel care vede întreaga poveste gravitând în jurul disperării celor doi protagoniști. Sau RENAȘTERE – pentru Erika Prejneanu, care vede în spargerea urnei un nou început. Un cuvânt care nu descrie doar această nuvelă, ci întreaga operă pirandelliană: COMPLEXITATE – pentru Theodora Costei, pentru că urna simbolizează personalitatea umană cu toate contradicțiile ei. ORGOLIU – pentru Francesca Hristache, care citește în text o ironie pirandelliană despre limitarea libertăților și forța dorinței de a trăi. Patru cuvinte, patru chei diferite pentru aceeași ușă. Acesta este cel mai elocvent semn al succesului

Trufașu Gabriela Corina, Costea Alex, Bărbieru Anelis Antonia, Costei Theodora Ioana, Popescu Maria Alexandra, Băleanu Delia Andreea, Paraschiv Iulia Antonia, Melnic Anastasia, Șerbănescu Denisa Alexandra, Murăruși Medeea Maria, coordinați dalle loro insegnanti, Daniela Ducu e Maria-Carmen Neagoe e con il contributo di Frederic Gologan Datui per la parte tecnica dell'elaborato.

In fine, il gruppo di studenti e docenti è ritornato dall'Italia con un Premio Speciale – «Originalità della Rielaborazione Creativa» – e con la soddisfazione di un lavoro ben fatto.

Alla prossima!

proiectului: nu interpretări uniforme, ci libertatea fiecăruia de a-și găsi propria lectură.

În spațiile fiecărei alegeri scenice s-a aflat țesătura răbdătoare a unei munci colective între elevi, profesori și laboratorul teatral. Anul acesta, grupul a arătat o coeziune superioară edițiilor precedente: mai unit, mai compact, cu un rezultat mai coerent și mai fluid. În momentul reprezentației, fiecare pas și fiecare respirație au fost rodul unei creații cu adevărat împărtășite. Experiența de la Agrigento nu s-a încheiat însă pe scenă. Zilele petrecute în Sicilia au avut o valoare care depășește spectacolul: prietenii noi cu elevi din alte școli și țări, plimbări prin oraș, momente de relaxare împărtășite. Și apoi există emoția scenei, aceea pe care nicio povestire nu o poate surprinde pe deplin: „Să urci pe scenă creează mereu multe emoții, dar când începe reprezentația, dispar toate.” În această frază se află întregul paradox minunat al teatrului: frica ce se transformă în prezență, tremurul care devine voce.

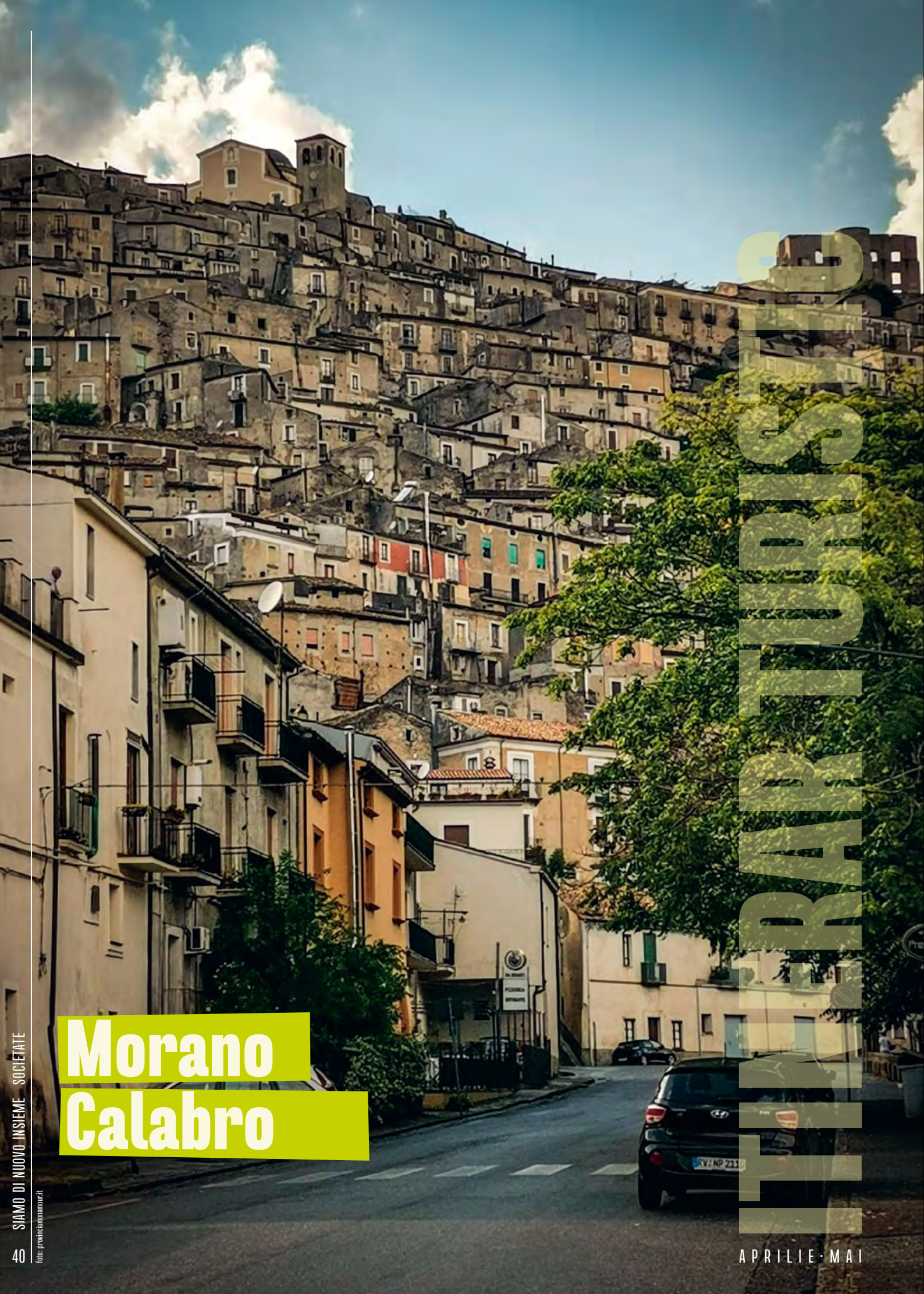
Ce rămâne, în final? Nu este mereu o întrebare ușoară, dar în acest caz răspunsul vine aproape imediat: dincolo de competențele teatrale, proiectul lasă o capacitate mai mare de lectură critică a realității, conștientizarea valorii munci de grup și posibilitatea de a te exprima prin limbaj artistic. Teatrul devine un instrument pentru dezvoltarea empatiei, a gândirii critice și a conștiinței sociale. Nu o destinație, ci un mijloc de a învăța să fii pe scenă în viață, să susții privirea celuilalt, să construiești împreună ceva ce singur nu ai putea face.

Cea mai frumoasă confirmare vine chiar de la elevi: a participa pentru a treia oară este o onoare, fascinația crește în fiecare an, iar următoarea ediție este deja așteptată cu determinarea celor care știu că mai este ceva de cucerit. Pirandello, cine știe, ar fi fost mulțumit.

Încheiem această reflecție felicitând echipa de elevi care a contribuit la punerea în scenă și la înregistrarea proiectului teatral din acest an: Di Gangi Giardina Luca, Dincă Sebastian, Prejneanu Erika Alexandra, Ducu Sebastian Ștefan, Adiaconiței Sofia Alexia, Bălan Eva Ioana, Șulea Bianca Ștefania, Suhii Anastasia, Marin Tudor Matei, Rakitzis Zlata, Hristache Francesca Maria Paula, Trufașu Gabriela Corina, Costea Alex, Bărbieru Anelis Antonia, Costei Theodora Ioana, Popescu Maria Alexandra, Băleanu Delia Andreea, Paraschiv Iulia Antonia, Melnic Anastasia, Șerbănescu Denisa Alexandra, Murăruși Medeea Maria, coordonați de profesoarele lor, Daniela Ducu și Maria-Carmen Neagoe și cu contribuția lui Frederic Gologan Datui pentru partea tehnică a materialului.

În final, grupul de elevi și profesori s-a întors din Italia cu un Premiu Special – „Originalitatea Reinterpretării Creative” – și cu satisfacția unui lucru bine făcut.

Pe data viitoare!

GRUPPI RAFFINATI

Morano Calabro

APRILE • MAI

Nel sud dell'Italia, l'aspra terra di Calabria, conosciuta soprattutto per le sue splendide coste, nasconde borghi di rara bellezza, alla portata del turista che desidera addentrarsi per le sue strade, alla scoperta di una storia millenaria. È il caso di Morano Calabro, cittadina di 5.000 abitanti in provincia di Cosenza, arroccata su un colle ai piedi del Massiccio del Pollino.

La sua posizione geografica, oltre ad averla resa un punto strategico, attestato fin dal II sec. a. C, ne ha anche determinato lo sviluppo urbano, poiché il centro storico di Morano sembra quasi srotolarsi dall'alto verso il basso, dalla cima ai piedi dell'altura (dominata dai resti del suo castello Normanno-Svevo), dando l'impressione che le abitazioni sorgano una attaccata all'altra, come un compatto strato urbano, e creando un suggestivo effetto ottico che è valso alla città il soprannome di «Presepe vivente del Pollino».

foto: pollino.it

Immergendoci nel borgo, ci ritroviamo in una ragnatela di strade e stradine strette, tortuose, spesso scavate nella roccia e in forte pendenza, intrecciate a scalinate, archi e piazzette, un dedalo di tale suggestione da impressionare il famoso incisore olandese Escher, che negli anni '30, viaggiando per l'Italia e soggiornando in Calabria, si lasciò ispirare da Morano Calabro in

foto: souvenirpollino.it

Chiesa SS. Pietro e Paolo

Biserica Sfinții Petru și Pavel

În sudul Italiei, ținutul accidentat și sălbatic al Calabriei, cunoscut mai ales pentru litoralul său splendid, ascunde orașele de o frumusețe rară, accesibile turiștilor care doresc să le cutureiere străzile și să descopere o istorie milenară. Acesta este cazul lui Morano Calabro, localitate cu 5.000 de locuitori din provincia Cosenza, cocoțată pe un deal la poalele Masivului Pollino.

Poziția sa geografică, pe lângă faptul că îl face un punct strategic, documentat încă din secolul al II-lea î.Hr., a determinat și dezvoltarea sa urbană, deoarece centrul istoric al orașului Morano pare să se desfășoare aproape de sus în jos, de la vârf până la poalele dealului (dominat de ruinele castelului său normando-sueb), dând impresia că locuințele sunt construite una lipită de alta, ca un strat urban compact, creând un efect optic izbitor care i-a adus orașului renumele de „Presepele viu din Pollino”.

Intrând în orașel, ne regăsim prinși într-o rețea de străzi și alei înguste și șerpuitoare, adesea sculptate în stâncă și în pantă abruptă, împletite cu scări, arcade și piețe mici. Este un labirint atât de evocator încât l-a impresionat pe faimosul gravor olandez Escher, care, în anii 1930, în timp ce călătorea prin Italia și se afla în Calabria, s-a inspirat de la Morano Calabro pentru mai multe dintre capodoperele sale. Mai mult, ceea ce este izbitor, în timp ce te plimbi prin orașul vechi, este cantitatea incredibilă de opere de artă semnate de artiști importanți precum Bartolomeo Vivarini și Pietro Bernini (tatăl mult mai faimosului Gian Battista Bernini), răspândite în unele dintre numeroasele sale biserici, printre care amintim Biserica „Santi Pietro e Paolo”, Biserica „Santa Maddalena” și Biserica „San Nicola”.

Deși un orașel mic, Morano Calabro s-a bucurat de o importanță considerabilă în timpul Regatului Neapolelui (1285-1816), în special în secolul al XVIII-lea, „epoca sa de aur”, în timpul căreia cele trei biserici menționate mai sus au concurat artistic și arhitectural pentru statutul de biserică principală și protopopiat. Pe lângă bogăția sa artistică, ce așteaptă să fie descoperită (operele și bisericile menționate reprezentând doar o mică parte), Morano găzduiește și unicitatea muzeului de istorie naturală „Il Nibbio”, mai cunoscut sub numele de „Centrul de Studii Naturalistice Pollino”. Acest muzeu, combătând depopularea orașului, reamenajează casele abandonate ale localității și le transformă în spații muzeale. Este un „muzeu răspândit”, împărțit între diversele case restaurate care găzduiesc expoziții ornitologice, entomologice și malacologice, explicând și prezentând frumusețea și bogăția naturală a zonei Pollino.

Locația orașului Morano Calabro este privilegiată, într-adevăr, și din punct de vedere natural, datorită Masivului Pollino care îl îmbrățișează cu vârfurile sale, ceea ce îl face o bază excelentă

foto: italia.it

diversi dei suoi capolavori. Inoltre, ciò che colpisce passeggiando per la città antica è l'incredibile quantità di opere d'arte firmate da artisti importanti come Bartolomeo Vivarini o Pietro Bernini (padre del ben più famoso Gian Battista Bernini) e disseminate all'interno di alcune delle sue numerose chiese, tra le altre, nella Chiesa dei SS. Pietro e Paolo, nella Chiesa di Santa Maddalena e di San Nicola.

Sebbene si tratti di un piccolo borgo, sotto il Regno di Napoli (1285-1816) Morano Calabro ebbe una notevole importanza, in particolare nel XVIII secolo, suo «secolo d'oro, durante il quale fra le tre chiese menzionate nacque una sorta di competizione artistica e architettonica, per l'ottenimento del titolo di chiesa matrice e arcipretura. Accanto all'abbondanza artistica, tutta da scoprire (le opere e le chiese citate non ne sono che una minuscola parte), Morano ospita il particolarissimo museo naturalistico «Il Nibbio», meglio noto come «Centro Studi Naturalistici del Pollino» che, lottando contro lo spopolamento della cittadina, riqualifica le case abbandonate del borgo e le trasforma in spazi museali. Si tratta di un «museo diffuso», sparpagliato cioè tra le varie case recuperate che ospitano mostre di ornitologia, entomologia o malacologia, spiegando e mostrando la bellezza e la ricchezza naturalistica del Pollino.

La posizione di Morano Calabro, infatti, è privilegiata anche dal punto di vista naturalistico, grazie al Massiccio del Pollino che la abbraccia con le sue vette e che la rende un'ottima base per piccole escursioni nel Parco Nazionale del Pollino (patrimonio UNESCO dal 2015 e luogo unico in Italia per bellezza e biodiversità). Da Colle Impiso, ad esempio, poco distante da Morano, partono numerosi percorsi per raggiungere le vette circostanti, dal Serra Dolcedorme allo stesso Pollino, oppure fino al cosiddetto «Giardino degli Dei» con i suoi alberi secolari (specialmente pini loricati), un belvedere dalla vista mozzafiato che si apre sul Serra di Crispo, nel cuore del Parco Nazionale.

foto: vitaniancaedini.it

foto: tanpoch.it

pentru scurte excursii în Parcul Național Pollino (un sit al Patrimoniului Mondial UNESCO din 2015 și un loc unic în Italia pentru frumusețea și biodiversitatea sa). De la Colle Impiso, de exemplu, nu departe de Morano, numeroase trasee duc spre vârfurile din jur, de la Serra Dolcedorme până la Pollino însuși, sau spre așa-numita „Grădina a Zeilor” cu copacii săi secolari (în special pini bosniaci), o priveliște uluitoare cu vedere la Serra di Crispo, în inima Parcului Național.

Stoccu e patèni (Stoccafisso con patate)

Ingredienti per 4 persone

1 kg di stocco, spugnato e tagliato a tranci
500 g di patate tagliate a aspicchi grandi
500 g di pomodori pelati
una cipolla
2-3 cucchiari di olive in salamoia
un peperone essiccato
Olio d'oliva q.b.

Merluciu uscat cu cartofi

Ingredientie pentru 4 persoane

1 kg de merluciu uscat, lăsat în apă în prealabil pentru a se rehidrata și tăiat felii
500 g cartofi, tăiați în sferturi
500 g roșii decojite
o ceapă
2-3 linguri de măsline în saramură
un ardei gras uscat
Ulei de măsline după gust

Preparazione:

In un tegame di terracotta soffriggete la cipolla tritata. Unite lo stocco a tranci e mescolate agitando il tegame, in modo che il pesce rimanga intero. Non ancora cotto, togliete lo stocco e aggiungete al soffritto i pelati, il peperone e le olive. Quando riprende a bollire, aggiungete le patate tagliate a spicchi e proseguite la cottura. Prima che la cottura sia completa, rimettete lo stocco nel tegame e lasciatelo cuocere per altri 5 minuti, prima di servire in tavola.

Preparare:

Într-o oală de teracotă, căliți ceapa tocată. Adăugați feliile de pește și amestecați agitând vasul, astfel ca peștele să rămână întreg. Înainte de a fi complet gătit, scoateți peștele și adăugați în oală roșiile decojite, ardeiul gras și măslinele. Când dă din nou în clocot, adăugați cartofii și continuați să gătiți. Înainte ca legumele să fie gata, puneți peștele înapoi în oală și gătiți-l încă 5 minute înainte de servire.

pagine realizate de
• pagini realizate de
Clara Mitola

traducere
Olivia Simion

APRILE • MAGGIO

ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA - RO.AS.IT. · STR. ION LUCA CARAGIALE NR. 24, 020045 BUCUREȘTI

TEL.: +4 0372 772 459; FAX: +4 021 313 3064

WWW.ROASIT.RO